

Leano la ho ruta

SESOTHO

PUO YA LAPENG

KOTARA YA 3

SEHLOPHA SA

2

Leano la ho Ruta

SEHLOPHA SA 2 | KOTARA YA 3

SESOTHO

Copyright © 2026 National Educational
Collaboration Trust (NECT)

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0
International License (CC BY-NC-ND 4.0).

Additional permissions beyond the scope of this license
may be available. For further information, please
contact the publisher at **materials@nect.org.za**.

First edition, 2026

KOTARA YA 3 LEANO LA HO RUTA

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ditshwantsho
le dintho tsa
nnete bakeng
sa moo ho
pepeswang
mookotaba
Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba:** *Re ikutlwa re le mohono*
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
 - *Na o ka nahana ka nako eo o ileng wa ba mohono? Na o kile wa batla ntho ya motho e mong?*
 - *Ke dintho dife tseo o leng motlotlo ka tsona le tseo o kgonang ho di etsa hantle?*
 - *Re ka etsang ha re ikutlwa re ba le maikutlo a mohono?*
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 2.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
 - a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
 - b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao: Mona o ja monga ona
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti**
 - a. Botsa: Na o ka mpoella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
 - b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
 - c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Maele ana a ruta hore ho monela motho e mong ho qetella ho utlwiswa wena bohloko ho feta motho eo o mo monelang.

Medumo: Boeletsa medumo yohle e rutilweng Kotareng ya 2

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Karete ya
Medumo ya
Kotara ya 2
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso khapheteng kapa fatshe pela hao.**
 - a. Bolella baithuti hore ba mamele ha o bitsa mabitso a bona.
 - b. Ha o ntse o bitsa lebitso la moithuti, a bale modumo kareng ya modumo e phahamisitsweng.
 - c. Bitsa lebitso la moithuti e mong. Moithuti enwa a bue lentswe le qalang kapa le sebedisang modumo oo.
 - d. Etsa sena kapele, e be jwaloka papadi e monate empa o hlokomele baithuti ba sokolang.
 - e. Ha moithuti a etsa phoso ere: 'mamela ka hloko,' ebe o bua modumo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqephe la 4.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Matlafatsa ho ngola ka thello

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa eka re bapala piano.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola polelo/dipolelo tse latelang letlapeng:**
 - Ha ke thabile ke a bososela.
 - Ntata Tiisetso o siile Matiisetso.
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo o qalang, moo o lebang teng le sebaka se pakeng tsa mantswe.
 - b. Laela baithuti ho ngola polelo/dipolelo ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole popo, boholo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa moithuti ka mong.
 - d. Fana ka tshehetso ho baithuti ba hlokanang thuso.
3. **Kgothaletsa baithuti ho ela hloko lebelo la ho ngola le ho ngola ka nepo.**
 - a. Ha bongata ba baithuti bo qetile, ere: 'emisa'.
 - b. Bolella baithuti hore ba hlokomele hore ba se ba le hole hakae.
 - c. Ha ba sa qeta, ba bolelle hore ba leke ho ngola kapele hosane.
 - d. Hape kopa baithuti ho bapisa mongolo wa bona le wa hao o letlapeng.
 - e. Ba kope hore ba hlokomele hore ba entse diphoso tse kae.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
Leqephe la 1
la selelekela 1

1. Tsebisa pale.

- a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Tipara e bitswang Chuck.*
- b. Ere: *Paleng ena, lori e bitswang Chuck ke lori ya selaolli e nyane, e tshehla ka mmala e dumelang hore dikoloi tse ding di bohlokwa ho mo feta. O nahana hore diterene, dibese, dikoloi le difofane kaofela tseo a di bonang di lebelo kapa dikgolo kapa dintle ho mo feta. Yaba, ka letsatsi le leng, Chuck a bona moshemane ya monyane a wela ka nokeng. O nahana hore terene kapa bese kapa koloi kapa sefofane se tla thusa moshemane eo, empa tsa sitwa ho mo pholosa. Ka lehlohonolo, Chuck a nahana leqheka mme a ithuta hore le yena o bohlokwa feela jwalo ka dipalangwang tsohle tse ding.*
- c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
- d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

- a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
- b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
- c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?

3. Hlalosa leano la kutlwisiso.

- a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Lekola kutlwisiso.
- b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 4.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 2.
 - b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
 - c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
 - d. Ba hlalose hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
 - e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
 - a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *lori ya selaolli: Lori e etseditsweng ho jara le ho laolla disebediswa. Lori ena le karolo e kamorao e bitswang selaolli. E ka jara dintho tse kang santa, mobu, kapa majwe mme e di laolle ha ho hlokeha.*
 - *lori: Lori e sebedisetswang ho jara thepa ho tloha sebakeng se seng ho ya ho se seng.*
 - *sepalangwang: Ntho e palamisang batho kapa dintho e tsamayang tseleng, jwaloka koloi, bese, lori kapa baesekele.*
 - *lebelo: Ho tsamaya ka lebelo le hodimo.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**

S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
 E: Etsa seo lentswe le se bolelang
 B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
 S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo yohle e rutilweng Kotareng ya 2

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Karete ya
Medumo ya
Kotara ya 2
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso khapheteng kapa fatshe pela hao.**
 - a. Bolella baithuti hore ba mamele ha o bitsa mabitso a bona.
 - b. Ha o ntse o bitsa lebitso la moithuti, a bale modumo kareng ya modumo e phahamisitsweng.
 - c. Bitsa lebitso la moithuti e mong. Moithuti enwa a bue lentswe le qalang kapa le sebedisang modumo oo.
 - d. Etsa sena kapele, e be jwaloka papadi e monate empa o hlokomele baithuti ba sokolang.
 - e. Ha moithuti a etsa phoso ere: 'mamela ka hloko,' ebe o bua modumo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqephe la 5.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Matlafatsa ho ngola ka thello

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola polelo/dipolelo tse latelang letlapeng:**
 - Refuwe o hula heke.
 - Dipuo ke leswefe.
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo o qalang, moo o lebang teng le sebaka se pakeng tsa mantswa.
 - b. Laela baithuti ho ngola polelo/dipolelo ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole popo, bohola le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa moithuti ka mong.
 - d. Fana ka tshehetso ho baithuti ba hlokanang thuso.
3. **Kgothaletsa baithuti ho ela hloko lebelo la ho ngola le ho ngola ka nepo.**
 - a. Ha bongata ba baithuti bo qetile, ere: 'emisa'.
 - b. Bolella baithuti hore ba hlokomele hore ba se ba le hole hakae. Na ba kgonne ho phetha mosebetsi o mongata ho feta wa letsatsi le fetileng?
 - c. Ha ba sa qeta, ba bolelle hore ba leke ho ngola kapele hosane.
 - d. Hape kopa baithuti ho bapisa mongolo wa bona le wa hao o letlapeng.
 - e. Ba kope hore ba hlokomele hore ba entse diphoso tse kae.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 3

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
 - a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
 - b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
 - c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
 - d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bolela sehlooho sa pale: *Tipara e bitswang Chuck*.
 - b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
 - c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
 - d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
 - e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 5.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. Sebedisa mkgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.

a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:

- *mohono: Lebitso la maikutlo ao re bang le ona ha re batla ntho eo motho e mong a nang le yona.*
- *ho ba mohono: Maikutlo ao re bang le ona ha re batla ntho eo motho e mong a nang le yona.*
- *bokgoni: Ntho eo o ipabolang ka yona.*
- *kgau: Mpho eo o e hapang ha o sebeditse hantle, hangata e ba jwalo ka mohope kapa seemahale.*

b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 6.

b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:

- *Ka nako tse ding batho ba na le dintho tseo re lakatsang ho ba le tsona. Ka nako tse ding re bona ntho eo e leng ya motho e mong, jwalo ka diteki, sebakadiswa kapa kgau. Re ka nna ra lakatsa hore re be le yona le rona. Ke maikutlo a tlwaelehileng.*
- *Mohono ke lebitso la maikutlo ao re bang le ona ha re batla ntho eo motho e mong a nang le yona. Motho e mong le e mong o ba le mohono ka nako tse ding.*
- *Batho ba ipabola ka dintho tse fapaneng. Bana ba bang ba ipabola dipapading. Ba bang ba ipabola ka ho taka. Ba bang ba ipabola ka ho bina, ho tantsha kapa ka ho thusa batho ba bang. Bohle re na le makgoni a rona.*

3. Buisanang ka setshwantsho.

a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:

- Botsa potso ya pele.
- Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
- Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
- Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
- Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.

4. Dipotso:

- Ke eng seo o se bonang setshwantshong sena se ka etsang motho a be mohono?*
- Ngwana a ka ikutlwa jwang ha motho e mong a fumana kgau kapa naledi motakong wa hae?*
- Re ka etsang ha re lakatsa eka re ka be re na le ntho eo motho emong a nang le yona?*

Medumo: Papadi ya temoho ya medumo. Modumo ke... Ke batla...

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Kgutsisa baithuti ba tsebe ho mamela ka hloko.**
2. **Bontshahatsa papadi ka tsela e latelang:**
 - a. Motho ya etellang papadi pele o re: Modumo ke P, Ke batla MABITSO A BANANA.
 - b. Baithutwana ba phahamisa matsoho ebang ba kgona ho nahana ka lebitso la ngwanana le nang le P.
 - c. Motho ya etellang papadi pele o supa motho ka mong mme o mo dumella ho ipitsa ka lebitso la hae. Baithutwana ba se phethe lebitso le seng le bitsitswe.
 - d. Motho wa bo 5 ha bitsa lebitso le nepahetseng ke ena ya etelleng papadi pele.
 - e. Motho ya motjha ya etellang papadi pele o re: Modumo ke 'M'. Ke batla MEFUTA YA DIJO.
 - f. Papadi e tswela pele ka mokgwa ona.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 7.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Matlafatsa ho ngola ka thello

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola polelo/dipolelo tse latelang letlapeng:**
 - Nana o a ema.
 - O wele le yona.
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo o qalang, moo o lebang teng le sebaka se pakeng tsa mantswe.
 - b. Laela baithuti ho ngola polelo/dipolelo ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole popo, boholo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa moithuti ka mong.
 - d. Fana ka tshehetso ho baithuti ba hlokanang thuso.
3. **Kgothaletsa baithuti ho ela hloko lebelo la ho ngola le ho ngola ka nepo.**
 - a. Ha bongata ba baithuti bo qetile, ere: 'emisa'.
 - b. Bolella baithuti hore ba hlokomele hore ba se ba le hole hakae. Na ba kgonne ho phetha mosebetsi o mongata ho feta wa letsatsi le fetileng?
 - c. Ha ba sa qeta, ba bolelle hore ba leke ho ngola kapele hosane.
 - d. Hape kopa baithuti ho bapisa mongolo wa bona le wa hao o letlapeng.
 - e. Ba kope hore ba hlokomele hore ba entse diphoso tse kae.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 3

1. Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.

- Dudisa baithuti khaphetheng.
- Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
- Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Tipara e bitswang Chuck*.
- Ere: *Paleng ena, lori e bitswang Chuck ke lori ya selaolli e nyane e tshehla ka mmala e dumelang hore dikoloi tse ding di bohlokwa ho mo feta. O nahana hore diterene, dibese, dikoloi hammoho le difofane kaofela tseo a di bonang di lebelo kapa dikgolo kapa dintle ho mo feta. Yaba, ka letsatsi le leng, Chuck a bona moshemane ya monyane a wela ka nokeng. O nahana hore terene kapa bese kapa koloi kapa sefofane se tla thusa moshemane eo, empa tsa sitwa ho mo pholosa. Ka lehlohonolo, Chuck a nahana leqheka mme a ithuta hore le yena o bohlokwa feela jwalo ka dipalangwang tsohle tse ding.*

2. Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:

- Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
- Bontsha baithuti ditshwantsho.
- Emisa o hlalose baithuti moo ho hlokehang.
- Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
- Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
- Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Lekola kutlwisiso.
 - Botsa baithuti: A na o kile wa ikutlwa o ferekane ha o bala pale hobane o se o sa tsebe se etsahalang? Sena se ile sa etsa hore o ikutlwe jwang?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
 - a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Ho netefatsa hore lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya e etsang (moetsi).
 - b. Ngola polelo letlapeng: Ke ikutlwa ke na le mohono. O ikutlwa a na le mohono le yena.
 - c. Hlalosa STMP DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya le etsang (moetsi).
2. **Itlwaetse STMP le baithuti**
 - a. Ngola letlapeng: Nna o ikutlwa ke thabile. O ba ikutlwa ba saretswe.
 - b. Botsa baithuti: Re ka fetolela jwang polelo ena ho netefatsa hore leetsi le tsamaisana le ketso?
 - c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti: Re ka balla dipolelo tsa rona hodimo, mme re etse bonnete hore seo re se ngotseng se nyallana le seo re se buang. Ka nako tse ding, hona ho ka re thusa ho lemoha hore re entse phoso ya moetsi-leetsi. Ha ke balla dipolelo tsena hodimo, di utlwahala di sa nepahala! Nka di lokisa: Ke ikutlwa ke thabile. O ikutlwa a saretswe.
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa STMP ka boikemelo.**
 - a. Ngola letlapeng:
 - Ke... matha.
 - O... matha. (wena).
 - Re... a matha.
 - Ba... matha.
 - O... matha. (yena).
 - b. Hlalosetsa baithuti: Qetella dipolelo o bontshe moetsi (ya etsang) o bapana le leetsi (lentswe la ketso).
 - c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phetha mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti**
 - a. Bitsa baithuti kaofela hape.
 - b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
 - c. Supa: Lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya le etsang (moetsi).

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 7.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Papadi ya temoho ya medumo. Modumo ke... Ke batla...

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Kgutsisa baithuti ba tsebe ho mamela ka hloko.**
2. **Bontshahatsa papadi ka tsela e latelang:**
 - a. Motho ya etellang papadi pele o re: Modumo ke P, Ke batla MABITSO A BANANA.
 - b. Baithutwana ba phahamisa matsoho ebang ba kgona ho nahana ka lebitso la ngwanana le nang le P.
 - c. Motho ya etellang papadi pele o supa motho ka mong mme o mo dumella ho ipitsa ka lebitso la hae. Baithutwana ba se phethe lebitso le seng le bitsitswe.
 - d. Motho wa bo 5 ha bitsa lebitso le nepahetseng ke ena ya etelleng papadi pele.
 - e. Motho ya motjha ya etellang papadi pele o re: Modumo ke 'M'. Ke batla MEFUTA YA DIJO.
 - f. Papadi e tswela pele ka mokgwa ona.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 8.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Matlafatsa ho ngola ka thello

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola polelo/dipolelo tse latelang letlapeng:**
 - Le wena o na le ulu.
 - Dineo o dumedisa Dudu.
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo o qalang, moo o lebang teng le sebaka se pakeng tsa mantswe.
 - b. Laela baithuti ho ngola polelo/dipolelo ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole popo, boholo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa moithuti ka mong.
 - d. Fana ka tshehetso ho baithuti ba hlokanang thuso.
3. **Kgothaletsa baithuti ho ela hloko lebelo la ho ngola le ho ngola ka nepo.**
 - a. Ha bongata ba baithuti bo qetile, ere: 'emisa'.
 - b. Bolella baithuti hore ba hlokomele hore ba se ba le hole hakae. Na ba kgonne ho phetha mosebetsi o mongata ho feta wa letsatsi le fetileng?
 - c. Ha ba sa qeta, ba bolelle hore ba leke ho ngola kapele hosane.
 - d. Hape kopa baithuti ho bapisa mongolo wa bona le wa hao o letlapeng.
 - e. Ba kope hore ba hlokomele hore ba entse diphoso tse kae.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 3

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Tipara e bitswang Chuck*.
 - d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Lekola kutlwisiso.
 - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: A na o kile wa ikutlwa o ferekane ha o bala pale hobane o se o sa tsebe se etsahalang? Sena se ile sa etsa hore o ikutlwe jwang?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti setshwantsho.
 - c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
 - d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Pale ena e ka mohono.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
 - a. Ere: Ke tla ngola ka mophetwa ya ikutlwang a honohela... O tshwanela ho ithuta hore a ka ikutlwa betere jwang!
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
 - a. Taka setshwantsho kapele se bontshang: Ntho eo mophetwa wa hao a e honohelang.
 - b. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
 - Mophetwa wa hao ke mang?
 - Mophetwa wa hao o boneng?
 - E ne e le ya mang?
 - Hobaneng mophetwa wa hao a e batla?
 - Ho na le motho ya o thusitseng? Jwang?
 - Mophetwa wa hao o ikutlwa jwang pele?
 - Ke eng e entseng a ikutlwe ka tsela e fapaneng?
 - Mophetwa wa hao o ikutlwa jwang qetellong?
 - O ithutile eng ka ho ikwetlisa le ho se tele?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
 - a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ___ a bona...

E ne e le ya...

O ne a e rata hobane...

O ne a lakatsa hore...

Ke ile ka lakatsa e ka...

Qalong, o ne a ikutlwa...

Yaba, o nahana ka...

A elellwa hore...

Qetellong...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 8.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya
puisanao:

Pale e ne e le
ka...

Ke ratile ha...

Ke ithutile
hore...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
 - c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
 - a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
 - b. Ngola foreimi ya puisano tlapangolong.
 - c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
 - d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
 - e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
 - b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
 - a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
 - b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
 - a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
 - b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: montjha, ditlhaku, nngala, siile, bitsa
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
 - d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Dipuo o rata ho swenya.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
 - a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
 - c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
 - e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 9.
 - b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
 - c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
 - d. Etsa mohlala wa ho phetha mesebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
 - e. Etsa mohlala wa ho phethela mesebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 3

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
 - a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Tipara e bitswang Chuck*.
 - b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo taka mme re ngole karolo eo re e ratileng ka ho fetisisa paleng.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
 - b. Bula mahlo ebe o re: Seo ke se ratileng ka ho fetisisa paleng ke ha...
 - c. Leka hore o se ke wa sebedisa karolo e pepeneneng ya pale ho etsa mohlala.
 - d. Taka setshwantsho kapele letlapeng. Ha o ntse o taka, hlalosa seo o se takang.
 - e. Ngola polelo e 1–2 ka setshwantsho sa hao: Ke ratile...
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Bolella baithuti hore ba kwale mahlo mme ba nahane ka karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
 - b. Ere: Inahanele mohopolo wa hao, o seke wa sebedisa mohlala wa ka.
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba bule mahlo ebe ba buisana ka karabo le metswalle ya bona.
 - d. Jwale laela baithuti ho taka karolo ena dibukeng tsa bona.
 - e. Thusa baithuti ho ngola dipolelo tse 1–2 ditshwantshong tsa bona.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
 - a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mosebetsi ya bona le metswalle.
 - b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Pale ena e ka mohono.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
 - a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
 - b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
 - c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
 - a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
 - a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
 - b. Thusa baithuti ba fokolang ho phetha mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ___ a bona...

E ne e le ya...

O ne a e rata hobane...

O ne a lakatsa hore...

Ke ile ka lakatsa e ka...

Qalong, o ne a ikutlwa...

Yaba, o nahana ka...

A elellwa hore...

Qetellong...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 9.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Baithutwana ba kgutse ba shebelle baithutwanammoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: O abelana ditaba tsa hae**
 - a. Re bolelle hore ditaba tsa hao di ka eng: Ere:
 - b. Kajeno ke tla le bolella ka...
 - c. Ebe o arolelana ditaba tsa hao.
 - d. Re bolelle se etsahetseng ka tatellano e nepahetseng.
 - e. Re bolelle dintlha tsa bohlokwa tsa ditaba tsa hao.
 - f. Qetella ka ho re bolella ka moo ditaba tsa hao di ileng tsa etsa hore o ikutlwe ka teng.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
 - a. Ha o abelana taba tsa hao hopola ho:
 - Re bolella hore ditaba tsa hao di ka eng
 - Re bolella hore di etsahetse neng
 - Re bolella hore di etsahelletse mang
 - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
 - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
 - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhaliso tsa bona.**
 - a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhaliso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
 - b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhaliso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: *r***
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *r, w*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *r, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *rw***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *rwala, rwesa*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 11.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *✓ ✓ ✓*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *✓ ✓ ✓*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *✓ ✓ ✓*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *✓ ✓ ✓*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
Leqephe la
selelekela 13

1. Tsebisa pale.

- Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Matsatsi a phomolo a Mariha.*
- Ere: *Paleng ena, Mohale o thabetse ho kgutlela sekolong kamora matsatsi a phomolo a Mariha. Empa ha a utlwa ka dibaka tse thabisang tseo metswalle ya hae e di etetseng, o qalella ho ba le maikutlo a fapaneng ka matsatsi a phomolo a hae. Hamorao yena le baithutimmoho le yena ba laelwa ho ngola ka maitemohelo a bona ka matsatsi a phomolo. Ha re baleng re utlwe hore Mohale o ikutlwa jwang le hore o etsa qeto ya ho ngola ka eng.*
- Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
- Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

- Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
- Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
- Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?

3. Hlalosa leano la kutlwisiso.

- Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikgokahano.
- Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 11.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 2.
 - b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
 - c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
 - d. Ba hlalose hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
 - e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
 - a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *lewatile*: Sebaka sa metsi a mangata a letswai.
 - *phororo*: Sebaka sa metsi a phallelang qetellong ya lefika le hodimo.
 - *eta*: Ho ya sebakeng se seng.
 - *maitemohelo*: Maitemohelo ke ntho efe kapa efe eo o e bonang, eo o e etsang kapa maikutlo bophelong ba hao. A jwaloka mehopolo eo o e bokellang.
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**

S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete

E: Etsa seo lentswe le se bolelang

B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe

S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: r**
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: r, w
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: r**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangolong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: raka, rula, rata
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: w, wele, wena**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 12.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangolong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *A A A*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, *A A A*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *A A A*
 - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *A A A*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 15

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
 - a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
 - b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
 - c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
 - d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bolela sehlooho sa pale: *Matsatsi a phomolo a Mariha*
 - b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
 - c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
 - d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
 - e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 12.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la 13.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
 - a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
 - a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
 - b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
 - c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
 - d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
 - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
 - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
 - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
 - e. O ka qala pale ya hao ka hore:
 - Peiso e ne tla qala e se kgale, empa sehlopha se ne se ntse se na le bothata bo le bong bo boholo...
 - E ne ele letsatsi pele ho peiso e kgolo. Ha ntse ba aha, bashanyana ba ne ba nahana ka...
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Neha baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
 - b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa thutswana/lejwe la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
 - c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bitsa moithutwana a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
 - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
 - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
 - b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona.
Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lehang hore le kenyetsetse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: *th***
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *th, w*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *th, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *thw***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *thwasa, lethwethwe, mothwebe*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 14.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kante.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang:**
Aa Aa Aa
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 15

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Matsatsi a phomolo a Mariha*
 - d. Ere: *Paleng ena, Mohale o thabetse ho kgutlela sekolong kamora matsatsi a phomolo a Mariha. Empa ha a utlwa ka dibaka tse thabisang tseo metswalle ya hae e di etetseng, o qalella ho ba le maikutlo a fapaneng ka matsatsi a phomolo a hae. Hamorao yena le baithuti ka yena ba laelwa ho ngola ka maitemohelo a bona ka matsatsi a phomolo. Ha re baleng re utlwe hore Mohale o ikutlwa jwang le hore o etsa qeto ya ho ngola ka eng.*
 - e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
 - c. Emisa o hlalositse baithuti moo ho hlokehang.
 - d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
 - e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
 - f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikgokahano.
 - Botsa baithuti: A na o ka etsa dikgokahano paleng ena? Na sena se kile sa etsahala ho wena kapa ho motho eo o mo tsebang?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Pale ena e ka mohono.
 - b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
 - Mofuta: Pale ya boiqapelo
 - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse robedi.
 - DMTP: Lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya le etsang (moetsi).
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
 - a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
 - b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
 - Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposeng mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
 - a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
 - b. Thusa baithuti ba fokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ___ a bona...

E ne e le ya...

O ne a e rata hobane...

O ne a lakatsa hore...

Ke ile ka lakatsa e ka...

Qalong, o ne a ikutlwa...

Yaba, o nahana ka...

A ehlwa hore...

Qetellong...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 14.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokanang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokanang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: t**
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: th, w, t
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: t**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: teteka, tata, tola
 - d. Bolella baithuti ho kopolela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: th, thusa, thula**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 15.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mesebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang:**
Oaa Oaa Oaa
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 15

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Matsatsi a phomolo a Mariha*
 - d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
 - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti setshwantsho.
 - c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
 - d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
 - a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Pale ena e ka mohono.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
 - a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baituti ba fokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
 - b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola mantswe a hlalosang dipolelong (mahlalosi) tsa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
 - a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona hae ha ba sa o geta.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng, ___ a bona...

E ne e le ya...

O ne a e rata hobane...

O ne a lakatsa hore...

Ke ile ka lakatsa e ka...

Qalong, o ne a ikutlwa...

Yaba, o nahana ka...

A elellwa hore...

Qetellong...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 15.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya
puisanao:

Pale e ne e le
ka...

Ke ratile ha...

Ke ithutile
hore...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
 - c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
 - a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
 - b. Ngola foreimi ya puisano tlapangolong.
 - c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
 - d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
 - e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
 - b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
 - a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
 - b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
 - a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
 - b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: raka, wela, thwasa, tata, rwela
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
 - d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Ho ne ho na le lethathama la dithaba.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
 - a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
 - c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
 - e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 16.
 - b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
 - c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
 - d. Etsa mohlala wa ho phetha mesebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
 - e. Etsa mohlala wa ho phethela mesebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 15

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
 - a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Matsatsi a phomolo a Mariha*
 - b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo qoqa karolo eo o e ratileng ka ho fetisisa paleng hape.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
 - b. E re: E re ke nahane – ke lokela ho le bolella karolo eo ke e ratileng ya pale ka mantswe a ka.
 - c. Bula mahlo a hao mme o bolelle baithuti karolo eo o e ratileng paleng.
 - d. Leka hore o se ke wa sebedisa karolo e pepeneneng ya pale ho etsa mohlala.
 - e. Pheta karolo ena ya pale hape ka tatellano e nepahetseng.
 - f. Kenyelletsa dintlha tsa bohlokwa jwaloka mabitso a baphetwa.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Bolella baithuti hore ba kwale mahlo mme ba nahane ka karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
 - b. Ere: Inahanele mohopolo wa hao, o seke wa sebedisa mohlala wa ka.
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba bule mahlo ebe ba bolella metswalle ya bona karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
 - d. Ha baithuti ba ntse ba bua ka pale, tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo ho hlokehang.
 - e. Pheletsong ya thuto, bitsa moithuti kapa ba babedi mme ba qoqele phaphosi karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
 - a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mosebetsi ya bona le metswalle.
 - b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Buka ya
mosebetsi
ya DBE 2,
leqepheng
la 1

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola:** Pale ena e ka ho ba le mohono
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho hlaola diphoso**
 - a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
 - Dipolelo/diratswana: Ngola seratswana sa bonyane dipolelo tse robedi.
 - DMTP: Lentswe la ketso (leetsi) le tsamaisana le ya le etsang (moetsi).
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
 - a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
4. **Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.**
5. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
 - a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa ho ngola ha lona.
 - b. Tsamatsamaya ka phaposeng mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho hlaola diphoso tsa bona.
6. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
 - a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
 - b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
 - Bukeng ya DBE leqepheng la: 8
 - a. Bea ditshwantsho tsena ka tatelano e nepahetseng.
 - b. Ebe, o ngola polelo e le nngwe ka setshwantsho ka seng.
 - c. Etsa hore dipolelo tsa hao di qoqe pale.
 - d. Na o ka etsa pale ya hao ka mookotaba wa rona: Re ikutlwa re honohela?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 16.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlokang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlokang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ditshwantsho
le dintho tsa
nnete bakeng
sa moo ho
pepeswang
mookotaba
Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba:** *Re etsa diphoso*
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
 - Na o ka nahana ka nako eo o ileng wa etsa phoso?
 - Hobaneng re etsa diphoso ha re ithuta ntho e ntjha?
 - Re ka etsang ha re etsa phoso?
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 18.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
 - a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
 - b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao
Tlaila le tlailela morena
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti**
 - a. Botsa: Na o ka mpoella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
 - b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
 - c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang:
Maele ana a bolela hore re se ke re tshaba ho etsa diphoso, kapa ho elelliswa diphoso tsa rona. E toboketsa hore ha o sa leke kapa o tshaba ho se atlehe o keke wa ithuta tsela e nepahetseng ya ho etsa dintho.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: *th***
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *n, th, w*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *n, th, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *nthw***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *nthwesa, nthwesitse*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqephe la 20.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa: /ℓ /ℓ/ /ℓ/**
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: /ℓ /ℓ/ /ℓ/
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa: /ℓ /ℓ/ /ℓ/**
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo: /ℓ /ℓ/ /ℓ/**
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
Leqephe la
selelekela 25

1. Tsebisa pale.

- a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Kopano o fehla mahe.*
- b. Ere: *Paleng ena, Kopano o ronngwe lebenkeleng ke mme wa hae le ha yena a batla ho kopana le metswalle ya hae ho bapala bolo. Tseleng ha a kgutlela hae, o leka ho lekalekanya maikarabelo a hae le takatso ya hae ya ho nka karolo papading. Jwalo ka rona bohle, Kopano o ithuta hore ka nako tse ding re etsa diphoso ha re sitiseha kapa re leka ho etsa dintho tse ngata ka nako e le nngwe. Ha re baleng re utlwe hore ho etsahala eng ha Kopano a etsa kgetho e boima.*
- c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
- d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

- a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
- b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
- c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?

3. Hlalosa leano la kutlwisiso.

- a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa Ditekolo.
- b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 20.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 18.
 - b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
 - c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
 - d. Ba hlalose tse hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
 - e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
 - a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *mosebetsi: Mosebetsinyana oo o lokelang ho tswa ka tlung ho ya o etsa.*
 - *tosene: Sehlopha sa dintho tse leshome le metso e mmedi tse tshwanang, mohlala mahe.*
 - *sekamamina: Ha ntho e ele metsi, e thella mme e mamarela ha o e tshwara.*
 - *mahe a fehlilweng: Mahe a tswakilweng mme a phehwa ka paneng (ona ke mokgwa o tlwaelehileng wa ho ja mahe).*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**

S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
 E: Etsa seo lentswe le se bolelang
 B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
 S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: *th***
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *n, th, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *nth***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangolong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *nthetsa, nthudisa, nthuta*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: *n, manono, bona***
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 21.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangolong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *ℓ ℓ ℓ*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, *ℓ ℓ ℓ*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *ℓ ℓ ℓ*
 - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *ℓ ℓ ℓ*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 27

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
 - a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
 - b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
 - c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
 - d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bolela sehlooho sa pale: *Kopano o fehla mahe.*
 - b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
 - c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
 - d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
 - e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 21.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. Sebedisa mkgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.

- a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *phoso: Ntho eo re sa e etseng ka nepo ntle le maikemisetso.*
 - *kotsi: Ntho e mpe kapa e makatsang e etsahalang ka phoso, ntle le maikemisetso.*
 - *qhaleha: Ha metsi kapa phofshwana e tswa ka hara setshelo e ya fatshe.*
 - *bohlaswa: ho se hlekehe kapa ho se hlweke.*
- b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

- a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 22.
- b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:
 - *Motho e mong le e mong o etsa diphoso. Bana ba etsa diphoso mme le batho ba baholo ba etsa diphoso le bona. Diphoso ke karolo e tlwaelehileng ya ho ithuta.*
 - *Ho nka makgetlo a mangatangata a ho etsa diphoso hore re ithute ntho e itseng e ntjha hantle. Phoso e nngwe le e nngwe e thusa kelello ya hao ho utwisisa bothata kapa phepetso haholwanyana, hore o tle o tsebe ho ithuta ho yona.*
 - *Ha re etsa phoso, re ka nahana ka se fosahetseng mme ra leka hape. Diphoso di re thusa ho ithuta le ho hola.*

3. Buisanang ka setshwantsho.

- a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
 - Botsa potso ya pele.
 - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
 - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
 - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
 - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.

4. Dipotso:

- a. *Ke diphoso dife tseo o di bonang setshwantshong sena?*
- b. *Na o ka nahana ka nako eo o kileng wa etsa phoso e tshwanang le ena eo o e bonang setshwantshong?*
- c. *Re ka etsang kamora hore re etse phoso?*

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: ng**
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *ng, w*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *ng, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: ngw**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *ngwana, mangwele, ngwapa*
 - d. Bolella baithuti ho kopolela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mosebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 23.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mosebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kante.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang: Ee Ee Ee**
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 27

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Kopano o fehla mahe.*
 - d. Ere: *Paleng ena, Kopano o ronngwe lebenkeleng ke mme wa hae le ha yena a batla ho kopana le metswalle ya hae ho bapala bolo. Tseleng ha a kgutlela hae, o leka ho lekalekanya maikarabelo a hae le takatso ya hae ya ho nka karolo papading. Jwalo ka rona bohle, Kopano o ithuta hore ka nako tse ding re etsa diphoso ha re sitiseha kapa re leka ho etsa dintho tse ngata ka nako e le nngwe. Ha re baleng re utlwe hore ho etsahala eng ha Kopano a etsa kgetho e boima.*
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
 - c. Emisa o hlalose baithuti moo ho hlokehang.
 - d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
 - e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
 - f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
 - Botsa baithuti: Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
 - a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Tshebediso ya maetsi a ketso lekgatheng letlang ho ngola ka ntho e so etsahale.
 - b. Ngola polelo letlapeng: Maobane, ke entse phoso. Ke tla etsa phoso hosane.
 - c. Hlalosa STMP DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Leetsi, kapa lentswe le bontshang ketso, le bontsha hore ketso ke hona e tlo etsahala.
2. **Itlwaetse STMP le baithuti**
 - a. Ngola letlapeng: Ke ya lebenkeleng. Ke reka lebeso.
 - b. Botsa baithuti: Re ka fetolela dipolelo tsena jwang hore di ngolwe di le lekgatheng letlang?
 - c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti: Re fetolela dipolelo ho ya ho lekgathe-letlang ka ekeletsa ka lentswe 'tla' polelong pele ho leetsi, jwaloka 'ya' kapa 'reka'. Ka hoo re ngola: Ke 'tla' ya lebenkeleng. Ke 'tla' reka lebeso. Hoo ho bontsha hore ketsahalo ha e so etsahale - empa e tla etsahala hosane.
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa STMP ka boikemelo.**
 - a. Ngola letlapeng:
 - Ke ja dipompong.
 - Ke ikutlwa ke thabile.
 - Ke bapala le metswalle ya ka.
 - b. Hlalosetsa baithuti: Fetolela dipolelo tsena ho lekgathe letlang.
 - c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phetha mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti**
 - a. Bitsa baithuti kaofela hape.
 - b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
 - c. Supa: Leetsi, kapa lentswe le bontshang ketso, le bontsha hore ketso ke hona e tlo etsahala.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 23.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: ng**
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: ng, w
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: ng**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangolong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: manganga, lengola ngaka
 - d. Bolella baithuti ho kopolela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: g, ege, galase**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 24.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangolong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mesebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang:**
Ee Ea Aea Eaa
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 27

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Kopano o fehla mahe*
 - d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
 - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti setshwantsho.
 - c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
 - d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere o bontshahatsa ho etsa leano

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Ho ithuta ka diphoso tsa rona.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
 - a. Ere: Ke tla ngola ka nako eo ke ithutileng ho... Ke entse diphoso tse ngata, jwaloka..., empa ha ke a ka ka inehela.
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
 - a. Taka setshwantsho kapele se bontshang: Wena, o ithuta ntho e itseng e ntjha.
 - b. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
 - O ile wa ithuta kamoo eng e etswang ka teng?
 - Hone ho le jwang ha o ne o qala?
 - Ke diphoso dife tseo o di entseng?
 - Hobaneng o ile wa tswella ka ho leka?
 - O ile wa ikwetlisa jwang?
 - Ke ntho efe e ntjha eo o ka ratang ho ithuta yona nakong e tlang?
 - Hobaneng o batla ho ithuta ho etsa ntho ena?
 - Ke diphoso kapa diphepetso dife tseo o nahanang o tla teana le tsona?
 - O tla etsa eng ha ho ithuta ho etsa ntho entjha ho le boima?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
 - a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanane ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Ke ithutile kamoo....

Qalong, ho ne ho le...

Ke ile ka etsa diphoso, ka...

Ke ile ka tswela pele ho leka le ha...

Nakong e tlang, nka rata ho ithuta...

Ke batla ho ithuta... hobane...

Nka etsa diphoso tse jwaloka...

Ha ho le boima, ke tla...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 24.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya
puisanao:

Pale e ne e le
ka...

Ke ratile
mophetwa...
hobane...

Ke ithutile
hore...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
 - c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
 - a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
 - b. Ngola foreimi ya puisano tlapangolong.
 - c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
 - d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
 - e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
 - b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
 - a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
 - b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
 - a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
 - b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: mangwele, ege, nthudisa, nthwesitse, ngwapa
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
 - d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Nthabi o batla ho nthubela ntho tsa ka.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
 - a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
 - c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
 - e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 25.
 - b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
 - c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
 - d. Etsa mohlala wa ho phetha mesebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
 - e. Etsa mohlala wa ho phethela mesebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 27

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
 - a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Kopano o fehla mahe*
 - b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo sebetsa ka dihlopha ho tshwantshisa pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Ere: Ha re tshwantshisa pale re leka ho:
 - Ho hopola seo mophetwa a se bolelang le seo a se etsang
 - Bua le ho etsisa mophetwa eo re mo tshwantshisang
 - Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo re mo tshwantshisang
 - b. Bontsha baithuti ka bokgutswanyana ka moo o ka etsisang emong wa baphetwa.
 - c. Leka hore o se ke wa kgetha mophetwa wa sehlooho e le mohlala wa hao.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Bala hore baphetwa ba ba kae paleng.
 - b. Arola baithuti ka dihlopha tse lekanang le palo ya baphetwa. Mohlala, ha baphetwa ba le 5 paleng, etsa dihlopha tse 5 tsa baithuti
 - c. Moithuti ka mong sehlopheng a fuwe karolo ya mophetwa.
 - d. Ntshetsa baithuti kante kapa sebakeng se bulehileng.
 - e. Bolella dihlopha ho tshwantshisa pale. Ba lokela ho:
 - Hopola seo mophetwa a se etsang le seo a se buang
 - Etsisa mophetwa ka puo le diketso
 - Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo ba mo tshwantshisang
 - f. Ha baithuti ba ntse ba tshwantshisa pale, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
 - a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mosebetsi ya bona le metswalle.
 - b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Ho ithuta ka diphoso tsa rona.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
 - a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
 - b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
 - c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
 - a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
 - a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
 - b. Thusa baithuti ba fokolang ho phetha mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Ke ithutile kamoo....

Qalong, ho ne ho le...

Ke ile ka etsa diphoso, ka...

Ke ile ka tswela pele ho leka le ha...

Nakong e tlang, nka rata ho ithuta...

Ke batla ho ithuta... hobane...

Nka etsa diphoso tse jwaloka...

Ha ho le boima, ke tla...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 25.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
 - a. Laela baithuti ho supa mesebetsi e fapaneng.
 - b. Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhare

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
kgethilweng
ba tla tlisa
ntho kapa
setshwantsho
bakeng sa
mosebetsi
wa bona wa
ho 'bontsha o
bolele'

1. **Baithutwana ba kgutse ba shebelle baithutwanammoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: Bontsha o Bue**
 - a. Tshwara ntho kapa setshwantsho seo o tla re bontsha sona.
 - b. Re bollele ka ntho eo kapa setshwantsho. Ere:
 - Kajeno ke tla le bolella ka...
 - E... (boholo, boima, mmala, boreledi/mahwashe j.j.)
 - E sebedisetswa...
 - Ke e rata hobane...
 - c. Jwale botsa baithuti: Na le na le dipotso?
 - d. Ha ho na le motho ya botsang potso, leka ka hohle ho e araba.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
 - a. Ha o etsa nehelano, hopola ho:
 - Tshwara ntho kapa setshwantsho hore bohle ba se bone
 - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
 - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
 - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhaliso tsa bona.**
 - a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhaliso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
 - b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhaliso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: aa**
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *aa, ee, ii, oo, uu*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *aa, ee, ii, oo, uu*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: aa, ee**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *maano, feela, mahlaahlela*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 27.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *ì ì ì*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *ì ì ì*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *ì ì ì*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *ì ì ì*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
Leqephe la
selelekela 33

1. Tsebisa pale.

- a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Teko ya dipalo e bonolo ya Lerato.*
- b. Ere: *Paleng ena, Lerato o ikutlwa a itshepa ka bokgoni ba hae ba tsebo ya dipalo mme o dumela hore ha a hloke ho ikwetlisa kapa hona ho etsa mosebetsi wa hae. Ha baithuti ka yena ba fetela mosebetsing o phepetsang ho feta mme ba itokisetsa teko, Lerato o qala ho etsa dikgetho tse amang ho ithut ha hae. Jwalo ka rona bohle, o ithuta hore diphoso di ka etsehala ha re sa itokise hantle. Ha re baleng re utlwe hore Lerato o fumana eng ka ho ithuta le boikitlaetso.*
- c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
- d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

- a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
- b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
- c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?

3. Hlalosa leano la kutlwisiso.

- a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikakanyo.
- b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 27.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 18.
 - b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
 - c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
 - d. Ba hlalose hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
 - e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
 - a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *leqephe la mosebetsi: leqephe le nang le dipotso kapa mesebetsi e lokelwang ho phethwa.*
 - *setsebi: Motho ya tsebang haholo ka ntho e itseng mme a e etsa hantle haholo.*
 - *boitshepo: Ho ba le bonnete ba hore o kgona ho etsa se itseng.*
 - *ho ba le boitshepo bo feteletseng: Ho itshepa haholo hoo o sa natseng ho ikwetlisa ho etsa ntho e itseng.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**

S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
 E: Etsa seo lentswe le se bolelang
 B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
 S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: ee**
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: aa, ee, ii, oo, uu
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: ee, oo**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangolong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: leeme, leeto, hloomo
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: ii, siile, tiile**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 28.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangolong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *I I I*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, *I I I*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *I I I*
 - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *I I I*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 35

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
 - a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
 - b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
 - c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
 - d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bolela sehlooho sa pale: *Teko ya dipalo e bonolo ya Lerato*
 - b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
 - c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
 - d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
 - e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 28.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la 29.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
 - a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
 - a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
 - b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
 - c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
 - d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
 - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
 - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
 - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
 - e. O ka qala pale ya hao ka hore:
 - Tjhe bo! ____, ... a lla.
 - Bana ba ne ba sa ikemisetsa ho ____, empa...
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Neha baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
 - b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa thutswana/lejwe la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
 - c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bitsa moithutwana a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
 - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
 - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
 - b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona.
Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lehang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: *nn***
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *nn, w*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *nn, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *nnw***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *nnwesa, nnwela, nnwelletse*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqephe la 30.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kante.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang:**
Ii Ii Ii
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 35

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Teko ya dipalo e bonolo ya Lerato*
 - d. Ere: *Paleng ena, Lerato o ikutlwa a itshepa ka bokgoni ba hae ba tsebo ya dipalo mme o dumela hore ha a hloke ho ikwetlisa kapa hona ho etsa mosebetsi wa hae. Ha baithuti ka yena ba fetela mosebetsing o phepetsang ho feta mme ba itokisetsa teko, Lerato o qala ho etsa dikgetho tse amang ho ithut ha hae. Jwalo ka rona bohle, o ithuta hore diphoso di ka etsehala ha re sa itokise hantle. Ha re baleng re utlwe hore Lerato o fumana eng ka ho ithuta le boikitlaetso.*
 - e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
 - c. Emisa o hlalositse baithuti moo ho hlokehang.
 - d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
 - e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
 - f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
 - Botsa baithuti: Ke eng seo o ka se lehang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Ho ithuta ka diphoso tsa rona.
 - b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
 - Mofuta: Ditaba tsa bophelo ba ka
 - Dipolelo/diratswana: Ngola diratswana tse nang le bonyane dipolelo tse nne mme seratswana ka seng se be le sehlooho sa sona.
 - DMTP: Leetsi, kapa lentswe le bontshang ketso, le bontsha hore ketso ke hona e tlo etsahala.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
 - a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
 - b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
 - Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposeng mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
 - a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
 - b. Thusa baithuti ba fokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Ke ithutile kamoo....
Qalong, ho ne ho le...
Ke ile ka etsa diphoso, ka...
Ke ile ka tswela pele ho leka le ha...

Nakong e tlang, nka rata ho ithuta...
Ke batla ho ithuta... hobane...
Nka etsa diphoso tse jwaloka...
Ha ho le boima, ke tla...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 30.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: nn**
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: nn, w
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: nn**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa medumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangolong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: nnela, banna, monna
 - d. Bolella baithuti ho kopolela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: n, namane, mona**
4. **Tlwaetsa baithuti mosebetsi ya Padiso ya Labone.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 31.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangolong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mosebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang:**
Ia Je Iae Eia Oei
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 35

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Teko ya dipalo e bonolo ya Lerato*
 - d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
 - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Ke eng seo o ka se leqang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti setshwantsho.
 - c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
 - d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
 - a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Ho ithuta ka diphoso tsa rona.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
 - a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baituti ba fokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
 - b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola polelo enngwe setshwantshong sa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
 - a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona hae ha ba sa o qeta.

Foreimi ya ho ngola:

Ke ithutile kamoo....

Qalong, ho ne ho le...

Ke ile ka etsa diphoso, ka...

Ke ile ka tswela pele ho leka le ha...

Nakong e tlang, nka rata ho ithuta...

Ke batla ho ithuta... hobane...

Nka etsa diphoso tse jwaloka...

Ha ho le boima, ke tla...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 31.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya
puisanao:

Pale e ne e le
ka...

Ke ratile ha...

Ke ithutile
hore...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
 - c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
 - a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
 - b. Ngola foreimi ya puisano tlapangolong.
 - c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
 - d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
 - e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
 - b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
 - a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
 - b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
 - a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
 - b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: nnwelletse, namana, mangwele, galase, siile
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
 - d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Nneheng o nnehile dinaledi tse nne.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
 - a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
 - c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
 - e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 32.
 - b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
 - c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
 - d. Etsa mohlala wa ho phetha mesebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
 - e. Etsa mohlala wa ho phethela mesebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 35

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
 - a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Teko ya dipalo e bonolo ya Lerato*
 - b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo iketsetsa pheletso ya rona e fapaneng ho ya pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
 - b. Bula mahlo ebe o re: Mmm, ke nahanne qetelo ya pale e fapaneng.
 - c. Bolella baithuti mohopolo wa hao wa qetelo e fapaneng.
 - d. Leka ho nahana ka qetelo e sa tlwaelehang – ntho eo baithuti ba ke keng ba e nahana.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Ere: Kwala mahlo o nahane qetelo ya pale e fapaneng. O se ke wa sebedisa mohlala wa ka. O inahanele wa hao.
 - b. Ere: Bula mahlo ebe o abelana qetelo ya hao le motswalle wa hao.
 - c. Ha baithuti ba ntse bua ka mehopolo ya bona, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - d. Qetellong ya thuto kopa baithuti ba mmalwa ho arolelana qetelo tsa bona tsa dipale.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
 - a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mosebetsi ya bona le metswalle.
 - b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Buka ya
mosebetsi
ya DBE 2,
leqepheng la
38

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola:** Ho ithuta ka diphoso tsa rona
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho hlaola diphoso**
 - a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
 - Dipolelo/diratswana: Ngola diratswana tse nang le bonyane dipolelo tse nne mme seratswana ka seng se be le sehlooho sa sona.
 - DMTP: Leetsi, kapa lentswe le bontshang ketso, le bontsha hore ketso ke hona e tlo etsahala.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
 - a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
4. **Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.**
5. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
 - a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa ho ngola ha lona.
 - b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho hlaola diphoso tsa bona.
6. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
 - a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
 - b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
 - Bukeng ya DBE leqepheng la: 38
 - a. Bea ditshwantsho tsena ka tatelano e nepahetseng.
 - b. Ebe, o ngola polelo e le nngwe ka setshwantsho ka seng.
 - c. Etsa hore dipolelo tsa hao di qoqe pale.
 - d. Na o ka etsa pale ya hao ka mookotaba wa rona: Re etsa diphoso?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 32.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ditshwantsho
le dintho tsa
nnete bakeng
sa moo ho
pepeswang
mookotaba
Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba:** *Re ya tantsha/jaefa*
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
 - *Na o kile wa tantsha? O ile wa tantsha neng? Wa tantshetsa hokae?*
 - *Ke mefuta efe ya mmmino kapa ditantshe tseo o di tsebang?*
 - *O nahana hore batho ba ikutlwa jwang ha ba tantsha?*
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 34.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
 - a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
 - b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao. Ke na le tjhomi, motswala Ke mang motswala Ke Refilwe motswala O dula kae motswala O dula Mangaung motswala O tsekajaeja jwang motswala O tjeka/jaefa tje, le tje le tjetjetje.
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti**
 - a. Botsa: Na o ka mpoella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
 - b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
 - c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Ke raeme e bana ba bapalang sepepenene ka yona. E tshwana le puisano. Ngwana ya ka mahareng o a bua ka motswalle wa hae, ba sedikadikweng ba mmotsa dipotso ka motswalle wa hae. Qetellong o ba bontsha kamoo motswalle wa hae a jaefang kateng. Bana ba kgethana jwalo ba ntse ba fapanyetsa.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: //**
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: //, l, w
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: //, l, w
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: /w**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *mollelwa, lelwala, lwanela*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 36.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *o o o*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *o o o*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *o o o*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *o o o*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 47

1. Tsebisa pale.

- Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Laud wa setantshi.*
- Ere: *Paleng ena, Laud o rata ho tantsha le ho bontsha maikutlo a hae ka tshisinyeho hohle moo a yang. Ha a le monyane, batho bohle ba ne ba mo diha moya ka ho tantsha, empa a tswela pele ka ho ba le tjheseho ya ho tantsha. Ha a ntse a hola, a qala ho iqapela ditantshe tsa hae, mme a abelana dividio tsa hae inthaneteng, mme talente ya hae e qala ho finyella bathong ba bangata. Ha re baleng re utlwe kamoo lerato la Laud la ho tantsha le ileng la hola la eba ntho e kgolo le kamoo e hokahanang le batho ba bang.*
- Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
- Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

- Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
- Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
- Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?

3. Hlalosa leano la kutlwisiso.

- Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa Ditekolo
- Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 36.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 34.
 - b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
 - c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
 - d. Ba hlalose hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
 - e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
 - a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *bonono ba tshisinyo ya mmele: Ho qapa le ho hlophisa motantsho ho tloha qalong ho isa pheletsong.*
 - *seqapi sa bonono ba tshisinyo ya mmele: Motho ya qapang mme a rute batho ditlwaello tsa motantsho.*
 - *tlwaello: sehlopha sa ditshisinyeho tsa motantsho tse etswang ka tsela e itseng.*
 - *akhademi: Sekolo moo batho ba ithutang makgoni a ikgethileng jwaloka motantsho.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**

S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
E: Etsa seo lentswe le se bolelang
B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: //**
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: ll, l, w
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: //**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: mollo, sello, llwela
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: l, lebala, leleka, lelelele**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 37.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** 0 0 0
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, 0 0 0
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** 0 0 0
 - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** 0 0 0
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 49

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
 - a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
 - b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
 - c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
 - d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bolela sehlooho sa pale: *Laud wa setantshi*.
 - b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
 - c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
 - d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
 - e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 37.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
 - a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *tantsha: Ho tsitsinya mmele wa hao maelana le mmimo oo o mametseng.*
 - *ballet: Mofuta wa tantshe o kgethehileng o sebediswang ho pheta pale ka metsamao ya mmele e tsotegang.*
 - *hip hop: Mofuta wa tantshe o potlakileng o o dumellang hore o bontshe semelo sa hao.*
 - *motjeko wa setso: tantshe e tswang setsong sa sehlopha sa batho.*
 - b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.
2. **Aha tsebo e teng ya baithuti**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqephe la 38.
 - b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:
 - *Ho na le mofuta e mengata ya ho tantsha. Batho ba bang ba tantshetsa ho ithabisa le metswalle ya bona. Batho ba bang ba ya dithutong tsa ho tantsha ditantshe tse jwaloka ballet kapa hip hop, ho ithuta ditshisinyeho tse ikgethileng tsa ditantshe tseo. Batho ba bang ba ithuta tantshe tsa setso sa bona.*
 - *Batho ba tantshetsa mabaka a mangata a fapaneng. Batho ba tantshetsa ho ithabisa, ho keteka, ho pheta dipale, ho ithapolla, ho bapala kalaneng, kapa ho ntsha maikutlo a bona.*
 - *Ho tantsha ke karolo ya meetlo e mengata. Ditjhaba tse fapaneng le meetlo e mengata e na le ditantshe tsa ona tse kgethehileng. Ditantshe tsena di thusa batho ho keteka mekete e bohlokwa mme ba abelane ka meetlo ya bona.*
3. **Buisanang ka setshwantsho.**
 - a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:
 - Botsa potso ya pele.
 - Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
 - Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
 - Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
 - Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.
4. **Dipotso:**
 - a. *Ke mofuta efe e fapaneng ya metantshe eo o e bonang setshwantshong sena?*
 - b. *Ke mofuta ofe wa motantshe o o thahasellang? Hobaneng?*
 - c. *O nahana ke hobaneng batho ba tantsha?*

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: *nng***
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *n, nng, w*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *n, nng, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *nngw***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *nngwe, bonngwe*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 39.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kante.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang:**
Oo Oo Oo
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 49

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Laud wa setantshi*
 - d. Ere: *Paleng ena, Laud o rata ho tantsha le ho bontsha maikutlo a hae ka tshisingeho hohle moo a yang. Ha a le monyane, batho bohle ba ne ba mo diha moya ka ho tantsha, empa a tswela pele ka ho ba le tjheseho ya ho tantsha. Ha a ntse a hola, a qala ho iqapela ditantshe tsa hae, mme a abelana dividio tsa hae inthaneteng, mme talente ya hae e qala ho finyella bathong ba bangata. Ha re baleng re utlwe kamoo lerato la Laud la ho tantsha le ileng la hola la eba ntho e kgolo le kamoo e hokahanang le batho ba bang.*
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
 - c. Emisa o hlalositse baithuti moo ho hlokehang.
 - d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
 - e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
 - f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
 - Botsa baithuti: Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
 - a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Tshebediso ya leemedi polelong ha o sa buwe lebitso la motho.
 - b. Ngola polelo letlapeng: Motswalle wa ka wa hlooho ya kgomo ke Atang. Ke motho ya lokileng.
 - c. Hlalosa STMP DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Leemedi le sebediswa polelong ho re thusa ho bua ka motho ya etsang ntho ho sa sebediswe lebitso la hae.
2. **Itlwaetse STMP le baithuti**
 - a. Ngola letlapeng: Thabo o rata ho palama baesekele ya hae. Thabo o palama baesekele ya hae hoseng ho hong le hong. Thabo o rata ho palama a nyolohe maralleng a maholo.
 - b. Botsa baithuti: Mabitso a ka nkelwa sebaka jwang ho etsa hore polelo e thelle betetshana?
 - c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti: Ho ena le hore o phete lebitso la motho hangata, re ka sebedisa maemedi a etsang hore dipolelo di phalle ha monate. Maemedi ke mantswe a jwalo ka: o (yena), rona, bona. Mohlala, re ka fetola lebitso 'Thabo' polelong ya bobedi kapa ya boraro re etse 'o', hobane dipolelo kaofela di bua ka motho a le mong: Thabo.
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa STMP ka boikemelo.**
 - a. Ngola letlapeng:
 - Ke rata ho bala dibuka le ntatemoholo. ____ ke mmadi ya hlwahlwa.
 - Rebone ke motswalle wa ka. ____ tlisa monyaka.
 - Siya, Aya, le Bulelwa ba bapala bolo. ____ nyakalletse hammoho.
 - Nna le abuti wa ka re tola ka letamong. ____ rata ho tola.
 - Seipati o ya sekolong. ____ rata ho ithuta.
 - b. Hlalosetsa baithuti: Batla leemedi le nepahetseng.
 - c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phetha mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti**
 - a. Bitsa baithuti kaofela hape.
 - b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
 - c. Supa: Leemedi le sebediswa polelong ho re thusa ho bua ka motho ya etsang ntho ho sa sebediswe lebitso la hae.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 39.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: *nng***
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: n, nng, w
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *nng***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: ngola, ngoletse, ngala
 - d. Bolella baithuti ho kopolela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: *nn, nneha, monna***
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
 - a. Laela baithuti ho bula Dibuka tsa Padiso leqepheng la 40.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang:**
Oe Oi Oia Eoi Aio
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 49

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Laud wa setantshi*
 - d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
 - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti setshwantsho.
 - c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
 - d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Motho ya itseng bophelong ba ka o rata ho tantsha.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
 - a. Ere: Motho ya itseng bophelo ba ka ya ratang ho tantsha ke... Ke rata ho mo shebella ha a tantsha hobane...
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
 - a. Taka setshwantsho kapele se bontshang: Motho ya bophelong ba hao ya ratang ho jaefa.
 - b. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
 - Ke mang motho bophelong ba hao ya ratang ho tantsha?
 - Ke mofuta ofe wa motantsho a o ratang?
 - Ba rata ho tantsha neng?
 - Ho tantsha ho etsa ba ikutlwe jwang?
 - Hobaneng o rata ho mo shebella ha tantsha?
 - O nahana o shebahala jwang ha a tantsha?
 - O ikutlwa jwang ha o mo shebeletse ha a tantsha?
 - Na o rata ho tantsha le wena? Hobaneng kapa hobaneng o sa rate?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
 - a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

___ wa ka o rata ho tantsha...

Tantsha ya e ratang ka ho fetisisa ke...

O rata ho tantsha ha...

Ha a tantsha, o ikutlwa a...

Ke rata ho mo shebella ha a tantsha hobane...

Ha a tantsha, ke nahana o shebahala a...

Ha ke mo shebeletse a tantsha, ke ikutlwa ke...

Ke rata / ha ke rate ho...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 40.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya
puisanao:

Pale e ne e le
ka...

Ke ratile
mophetwa...
hobane...

Ke ithutile
hore...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
 - c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
 - a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
 - b. Ngola foreimi ya puisano tlapangolong.
 - c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
 - d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
 - e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
 - b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
 - a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
 - b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
 - a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
 - b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: nneha, nngoletse, bonngwe, mollelwa, leleka
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
 - d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Ho bonolo ho ngola letshwao la nngwe.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
 - a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
 - c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
 - e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 41.
 - b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
 - c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
 - d. Etsa mohlala wa ho phetha mesebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
 - e. Etsa mohlala wa ho phethela mesebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 49

1. **Lokisetša baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
 - a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Laud wa setantshi*
 - b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo phethela ho ngola mosebetsi wa kutlwisiso ya pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Ngola dipotso letlapeng.
 - b. Ballela potso ka nngwe hodimo.
 - c. Hlalosa karabo e lejeletsweng ya potso ka nngwe.
 - d. Mohlala: Anna o ne a apere eng? Karabo ya rona e lokela ho re bolella ka diaparo tsa Anna.
 - e. Mohlala: O nahana hore Anna a ka be a entseng? Karabo ha e yo sengolweng - baithuti ba lokela ho araba seo ba se nahanang.
 - f. Bontsha baithuti hore ka tlasa potso ka nngwe ho na le qalo ya karabo. Ba hlalose hore ba e sebedisise ho ngola polelo.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla, mme ba ngole letsatsi le sehlooho: Kutlwisiso.
 - b. Bolella baithuti ho sebedisa 'diqalo tsa karabo' tse ka tlasa potso ka nngwe mme ba ngole dikarabo ka dibukeng tsa bona.
 - c. Laela baithuti ho sebedisa tsebo ya bona ya medumo ho ngola mantswe. Ba lokela ho bitsa lentswe butle ebe ba ngola medumo eo ba e utlwang.

Kutlwisiso ya Mongolo/se ngotsweng

1. **Batho ba bang ba ne ba reng ho nyahamisa Lloyd?**
Ho nyahamisa Lloyd hore a se tantshe, batho ba bang ba ne bare...
2. **Ho etsahetseng ha Lloyd a beha vidiyo ya hae ho Instagram?**
Ha Lloyd a beha vidiyo ya hae ho Instagram...
3. **Lebitso la sekolo sa tantshe seo Lloyd a se butseng bitswa ke mang?**
Lebitso la sekolo sa tantshe seo Lloyd a se butseng ke...

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Motho ya itseng bophelong ba ka o rata ho tantsha.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
 - a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
 - b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
 - c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
 - a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
 - a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
 - b. Thusa baithuti ba fokolang ho phetha mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

___ wa ka o rata ho tantsha...

Tantsha ya e ratang ka ho fetisisa ke...

O rata ho tantsha ha...

Ha a tantsha, o ikutlwa a...

Ke rata ho mo shebella ha a tantsha hobane...

Ha a tantsha, ke nahana o shebahala a...

Ha ke mo shebelletse a tantsa, ke ikutlwa ke...

Ke rata / ha ke rate ho...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 41.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
kgethilweng
ba tla tlisa
ntho kapa
setshwantsho
bakeng sa
mosebetsi
wa bona wa
ho 'bontsha o
bolele'

1. **Baithutwana ba kgutse ba shebelle baithutwanammoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: Bontsha o Bue**
 - a. Tshwara ntho kapa setshwantsho seo o tla re bontsha sona.
 - b. Re bollele ka ntho eo kapa setshwantsho. Ere:
 - Kajeno ke tla le bolella ka...
 - E... (boholo, boima, mmala, boreledi/mahwashe j.j.)
 - E sebedisetswa...
 - Ke e rata hobane...
 - c. Jwale botsa baithuti: Na le na le dipotso?
 - d. Ha ho na le motho ya botsang potso, leka ka hohle ho e araba.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
 - a. Ha o etsa nehelano, hopola ho:
 - Tshwara ntho kapa setshwantsho hore bohle ba se bone
 - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
 - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
 - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhaliso tsa bona.**
 - a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhaliso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
 - b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhaliso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: *ny***
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *n, ny, nny*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *n, ny, nny*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *nny***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *monnyane, nnyonya, nnyaki*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 43.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *W W W*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *W W W*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *W W W*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *W W W*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
Leqephe la 61
la selelekela
61

1. Tsebisa pale.

- Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Musa Motha: Setantshi se sa hateng fatshe.*
- Ere: *Pale ena ke ketsahalo ya nnete, ya moshemane ya kgothatsang ya neng a rata ho bapala bolo ya maoto. Ha a le dilemo tse robong, bohloko bo kotsi ba masapo bo ile ba qobella dingaka di kgaole leoto la hae hore a phele hantle. Musa ha a ka a kgona ho tswela pele ho bapala bolo, empa a hana ho inehela. O ile a rata mmimo mme a ithuta ho tantsha a sebedisa dithupa tsa ho tsamaya! ka matla a makatsang le ho tsitsa, o ile a sebetsa ka thata letsatsi le leng le leng ho bontsha lefatshe hore mmele wa hae o motle mme ebile o matla. Ha re baleng re ithute haholwanyana ka hore ho tantsha ho fetotse bophelo ba Musa jwang.*
- Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
- Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

- Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
- Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
- Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?

3. Hlalosa leano la kutlwisiso.

- Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa Ditekolo.
- Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 43.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 34.
 - b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
 - c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
 - d. Ba hlalose hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
 - e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
 - a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *matla a kgohedi: matla a hulelang batho le disebediswa fatshe.*
 - *ho ruruha: Ho kokomoha ka lebaka la ho kula kapa ho lemala.*
 - *ho kgaolwa ha setho: Ha ngaka e tlosa setho sa mmele, jwaloka leoto kapa letsoho, ka lebaka la ho kula kapa ho lemala.*
 - *ho ikamahanya le maemo: Ho fetola se itseng hore se sebetse maamong a matjha.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**

S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
E: Etsa seo lentswe le se bolelang
B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: *ny***
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: n, ny, nny
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *ny***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangolong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: nyala, nyeka, nyonya
 - d. Bolella baithuti ho kopollola mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: *y, yona, yoyo***
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 44.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangolong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *U U U*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, *U U U*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *U U U*
 - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *U U U*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 63

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
 - a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
 - b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
 - c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
 - d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bolela sehlooho sa pale: *Musa Motha: Setantshi se sa hateng fatshe.*
 - b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
 - c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
 - d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
 - e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 44.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la 45.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
 - a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
 - a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
 - b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
 - c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
 - d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
 - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
 - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
 - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
 - e. O ka qala pale ya hao ka hore:
 - E ne e le letsatsi le kgethehileng ka phaposing ya tantshe...
 - "Kajeno, re tla"... ho rialo titjhene.
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Neha baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
 - b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa thutswana/lejwe la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
 - c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bitsa moithutwana a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
 - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
 - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
 - b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona. Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lehang hore le kenyelletse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: hl**
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *hl, w*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *hl, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: hlw**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *sehlwela, hlwahlwa, hlwela*
 - d. Bolella baithuti ho kopolela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mosebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 46.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mosebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kante.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang:**
Uu Uu Uu
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 63

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Musa Motha: Setantshi se sa hateng fatshe*
 - d. Ere: *Pale ena ke ketsahalo ya nnete, ya moshemane ya kgothatsang ya neng a rata ho bapala bolo ya maoto. Ha a le dilemo tse robong, bohloko bo kotsi ba masapo bo ile ba qobella dingaka di kgaole leoto la hae hore a phele hantle. Musa ha a ka a kgona ho tswela pele ho bapala bolo, empa a hana ho inehela. O ile a rata mmimo mme a ithuta ho tantsha a sebedisa dithupa tsa ho tsamaya! ka matla a makatsang le ho tsitsa, o ile a sebetsa ka thata letsatsi le leng le leng ho bontsha lefatshe hore mmele wa hae o motle mme ebile o matla. Ha re baleng re ithute haholwanyana ka hore ho tantsha ho fetotse bophelo ba Musa jwang.*
 - e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
 - c. Emisa o hlalose baithuti moo ho hlokehang.
 - d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
 - e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
 - f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
 - Botsa baithuti: Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Motho ya itseng bophelong ba ka o rata ho tantsha.
 - b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
 - Mofuta: Ditaba tsa bophelo ba ka
 - Dipolelo/diratswana: Ngola diratswana tse nang le bonyane dipolelo tse nne mme seratswana ka seng se be le sehlooho sa sona.
 - DMTP: Leemedi le sebediswa polelong ho re thusa ho bua ka motho ya etsang ntho ho sa sebediswe lebitso la hae.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
 - a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
 - b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
 - Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
 - a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
 - b. Thusa baithuti ba fokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

___ wa ka o rata ho tantsha...

Tantsha ya e ratang ka ho fetisisa ke...

O rata ho tantsha ha...

Ha a tantsha, o ikutlwa a...

Ke rata ho mo shebella ha a tantsha hobane...

Ha a tantsha, ke nahana o shebahala a...

Ha ke mo shebelletse a tantsa, ke ikutlwa ke...

Ke rata / ha ke rate ho...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 46.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: hl**
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: hl, w
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: hl**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa medumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: mohlolo, hlohlona, mohla
 - d. Bolella baithuti ho kopolela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: h, heke, hola**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 47.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mesebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa hore mongolo o harilweng o ngolwa le ho kopangwa jwang:**
Ue Ua Uio Iev Ovi
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola ditlhaku tsa mongolo o kopaneng ka dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 63

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Musa Motha: Setantshi se sa hateng fatshe*
 - d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa Ditekolo.
 - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Re ye re ithute se itseng paleng. Ka nako tse ding re hloka ho etsa qeto hore ntho e ne e lokile kapa e fosahetse. Ka enngwe re hloka ho etsa qeto ya hore ntho e ntle kapa e mpe. Wena o ithutileng paleng ena?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti setshwantsho.
 - c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
 - d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
 - a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Motho ya itseng bophelong ba ka o rata ho tantsha.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
 - a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baituti ba fokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
 - b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola mantswe a hlalosang dipolelong (mahlalosi) tsa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
 - a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona hae ha ba sa o qeta.

Foreimi ya ho ngola:

___ wa ka o rata ho tantsha...

Tantsha ya e ratang ka ho fetisisa ke...

O rata ho tantsha ha...

Ha a tantsha, o ikutlwa a...

Ke rata ho mo shebella ha a tantsha hobane...

Ha a tantsha, ke nahana o shebahala a...

Ha ke mo shebelletse a tantsa, ke ikutlwa ke...

Ke rata / ha ke rate ho...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 47.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya
puisanao:

Pale e ne e le
ka...

Ke ratile ha...

Ke ithutile
hore...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
 - c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
 - a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
 - b. Ngola foreimi ya puisano tlapangolong.
 - c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
 - d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
 - e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
 - b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
 - a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
 - b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
 - a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
 - b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: sehlwela, mohlolo, heka, nnyonya, monna
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
 - d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Mohloki le Hloni ba ne ba lahlehile.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
 - a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
 - c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
 - e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 48.
 - b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
 - c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
 - d. Etsa mohlala wa ho phetha mesebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
 - e. Etsa mohlala wa ho phethela mesebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 63

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
 - a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Musa Motha: Setantshi se sa hateng fatshe*
 - b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo taka mme re ngole karolo eo re e ratileng ka ho fetisisa paleng.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Kwala mahlo o etse e ka o a nahana.
 - b. Bula mahlo ebe o re: Seo ke se ratileng ka ho fetisisa paleng ke ha...
 - c. Leka hore o se ke wa sebedisa karolo e pepeneneng ya pale ho etsa mohlala.
 - d. Taka setshwantsho kapele letlapeng. Ha o ntse o taka, hlalosa seo o se takang.
 - e. Ngola polelo e 1–2 ka setshwantsho sa hao: Ke ratile...
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Bolella baithuti hore ba kwale mahlo mme ba nahane ka karolo ya pale e ba natefetseng ka ho fetisisa.
 - b. Ere: Inahanele mohopolo wa hao, o seke wa sebedisa mohlala wa ka.
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba bule mahlo ebe ba buisana ka karabo le metswalle ya bona.
 - d. Jwale laela baithuti ho taka karolo ena dibukeng tsa bona.
 - e. Thusa baithuti ho ngola dipolelo tse 1–2 ditshwantshong tsa bona.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
 - a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mosebetsi ya bona le metswalle.
 - b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Buka ya
mosebetsi
ya DBE 2,
leqepheng la
57

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola:** Motho ya itseng bophelong ba ka o rata ho tantsha
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho hlaola diphoso**
 - a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
 - Dipolelo/diratswana: Ngola diratswana tse nang le bonyane dipolelo tse nne mme seratswana ka seng se be le sehlooho sa sona.
 - DMTP: Leemedi le sebediswa polelong ho re thusa ho bua ka motho ya etsang ntho ho sa sebediswe lebitso la hae.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
 - a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
4. **Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.**
5. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
 - a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa ho ngola ha lona.
 - b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho hlaola diphoso tsa bona.
6. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
 - a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
 - b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
 - Bukeng ya DBE leqepheng la: 57
 - Phethela mosebetsi wa 'Ha re Ngole' o tlase leqepheng. Ngola dipolelo tse 3 ka letsatsi la hao la tswalo.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 48.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Tsebisa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ditshwantsho
le dintho tsa
nnete bakeng
sa moo ho
pepeswang
mookotaba
Padiso

1. **Hlophisa sekgutlwana sa pepeso ya mookotaba:** *Re fumana thuso*
2. **Botsa dipotso tse bulehileng ho tsosa tsebo e teng ya baithuti ka mookotaba.**
 - O kile wa hloka thuso neng?
 - O thuswa ke mang ha o hloname, o kula kapa ha o tshwenyehile?
 - Ke mofuta ofe wa bathusi ba teng setjhabeng sa heno?
3. **Etsa mmapa wa monahano o sebedisa dipotso le dikarabo tsa baithuti**
4. **Ngola dikarabo tsa hao mmapeng wa monahano ho matlafatsa tsebo eo baithuti ba seng ba na le yona.**
5. **Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 50.**
6. **Bolella baithuti ho supa mantswe a nontsho ya puo a mookotaba.**
 - a. Balla mantswe a nontsho ya puo hodimo.
 - b. Laela baithuti ho a bala mmoho le wena, kapa ba a phethe kamora hao: Motho ke motho ka batho
7. **Buisana ka nontsho ya puo le baithuti**
 - a. Botsa: Na o ka mpoella hore sena se bolelang? Na o ka nahana ka karabo?
 - b. Kgothaletsa baithuti ho arolelana menahano ya bona.
 - c. Hlalosa se bolelwang kapa fana ka dikarabo ka mokgwa o latelang: Ke maele a tsebahalang haholo a buang ka bohlokwa ba ho thusana. Ho kopa thuso ha o e hloka le ho thusa batho ba bang. A ruta hore ha ho motho ya kgona ho ikemela a le mong ka nako tsohle. Re a hlokana re le batho. A re hopotsa Botho kapa Ubuntu

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: *tl***
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *tl, n, w*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *tl, n, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *tlw***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *tlwaela, tlwaetse, matlwana*
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 52.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta ditlhaku tse nyane tsa mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sosobanya pampiri ebe re a e otlolla.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *b b b*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku: *b b b*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *b b b*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *b b b*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
Leqephe la 1
la selelekela
75

1. Tsebisa pale.

- a. Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Ho pholoswa ke didolefene.*
- b. Ere: *Hoseng ha tsatsi le leng, sepalami sa maqhubu a lewatle se bistwang Todd Endrins se ile sa ya lewatleng California. O ne a sokasoka hodima boto ha leruarua le leholo le lesweu le mo hlasela! Leruarua le ile la loma leoto la Todd, yaba o tshwaseha metsing a tebileng. Todd o ile a leka ka matla ho lwana, empa leruarua le ne le le matla haholo. Hantle ka nako eo a hlohang thuso, didolefene tse ntle tse tsheletseng tsa mo potlakela. Tsa sesa di entse sedikadikwe se kopaneng di potapotile Todd. Ekaba Todd o ile a kgutlela lebopong la lewatle a bolokehile? Ha re baleng pale ena e nyakallisang ho utlwa se etsahetseng.*
- c. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
- d. Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

- a. Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
- b. Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
- c. Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?

3. Hlalosa leano la kutlwisiso.

- a. Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Bopa setshwantsho sa kelello.
- b. Hlalosetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 52.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 50.
 - b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
 - c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
 - d. Ba hlalose hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
 - e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
 - a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *dolefene: Phoofolo e bohlale e phelang lewatlang. Didolefene ke diantshi tse hemang, jwaloka batho.*
 - *pholosa: Ho thusa motho ya kotsing.*
 - *boto ya ho palama maqhubu: Boto e telele e sebedisetswang ho palama maqhubu.*
 - *sepalami sa maqhubu: Motho ya palamamng maqhubu botong ya ho palama maqhubu.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**

S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
 E: Etsa seo lentswe le se bolelang
 B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
 S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: *tl***
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: n, tl, w
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: *ntl***
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangolong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: ntlela, ntlisa, ntlo
 - d. Bolella baithuti ho kopollela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: *tl, tlotlo, letloha***
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 53.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangolong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ruta popo ya tlhaku e kgolo ya mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontsha baithuti ho bopa:** *B B B*
 - a. Ema o furalletse baithuti
 - b. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi ho beha matsoho a bona didesekeng tsa bona.
 - c. Sebedisa letsoho la hao le letona ho bopa tlhaku, *B B B*
 - d. Laela baithuti ba ngolang ka letsoho le letona hore ba bope tlhaku le wena.
 - e. Pheta mosebetsi ona le baithuti ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
3. **Laela baithuti ho ikwetlisa ho bopa:** *B B B*
 - Ere: Ngola tlhaku ena mokokotlong wa motswalle, tafoleng kapa lehlabatheng.
4. **Laela baithuti ho itlwaetsa/ikwetlisa mongolo:** *B B B*
 - a. Ere: Ngola tlhaku ena ka bukeng ya hao ya ho ngolla x3.
 - b. Tsamatsamaya o lekole popo le sebaka pakeng tsa ditlhaku tsa baithuti.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 77

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
 - a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
 - b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
 - c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
 - d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bolela sehlooho sa pale: *Ho pholoswa ke didolefene.*
 - b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
 - c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
 - d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
 - e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 53.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe ebe le buisane ka setshwantsho sa mookotaba

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.

a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:

- *phekolo: Tsela tsa ho thusa batho ho ikutlwa ba le betere mmeleng kapa maikutlong.*
- *sephekodi: Ke motho ya ithutetseng ho o thusa ha o hloka thuso ka maikutlo kapa mmele.*
- *fola: Ho ikutlwa o le betere kamora hore o utlwe bohloko kapa ho halefa.*
- *boithapollo: Ho etsa diketso tse tshwanang le ho ikotlolla, ho tantsha, ho matha kapa ho thothomela.*

b. Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 54.

b. Bolella baithuti tlhahisoleseding e latelang ka setshwantsho:

- *Motho e mong le e mong o hloka thuso ka nako tse ding. Ka nako tse ding re ikutlwa re saretswa, re ngongorehile, re halefile, re kula kapa re ferekane. Ha sena se etsahala, ho lokile ho kopa thuso.*
- *Batho ba bang ba ikutlwa ba phekoheha ha ba bua. Ba bang ba ikutlwa betere ha ba taka, ha ba tsamaisa mmele ya bona, ha ba qeta nako le diphoofolo, kapa ba fumane thuso ho tswa ho motho ya moholo ya tshepehang.*
- *Ho na le batho ba bangata ba thusang ba bang. Bathusi bana e kaba ditho tsa leloko, titjhere, ngaka tsa maikutlo, dingaka. dingaka tsa setso, baruti kapa batho ba baholo ba tshepahalang.*

3. Buisanang ka setshwantsho.

a. Sebedisa dipotso tse latelang ho buisana ka setshwantsho:

- Botsa potso ya pele.
- Laela baithuti ho buisana ka potso le baithuti ba bang.
- Bitsa baithuti ka bonngwe ho abelana dikarabo tsa bona.
- Aha tsebo eo baithuti ba nang le yona ka ho lokisa diphoso tsa kutlwisiso le ka ho abelana tlhahisoleseding e amahanang le mookotaba.
- Pheta tshebetso ena ka dipotso tsohle.

4. Dipotso:

- Ke ditsela dife tse fapaneng tseo batho ba fumanang thuso setshwantshong sena?*
- Ho bua, ho taka, ho sisinyeha, kapa ho ba le diphoofolo ho ka thusa motho ho ikutlwa a le betere jwang?*
- Ke mang ya ka re thusang ha re na le bothata? Ha re ikutlwa re hlona, re kgathatsehile, kapa re ferekane maikutlo?*

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tlo boeletsa medumo e amanang le: tlh, w**
 - a. Bontsha baithuti karete ya modumo ya difonimi tse latelang: *tlh, w*
 - b. Botsa baithuti ka bonngwe ho bala modumo ka mong.
 - c. Bolella baithuti ho ngola sehlooho di dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: *tlh, w*
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: tlhw**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: *tlhware, ditlhware*
 - d. Bolella baithuti ho kopolela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Tlwaetsa baithuti mosebetsi ya Padiso ya Laboraro.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 55.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mosebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho e fokisetsa kahare le kante.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Etsa mohlala wa ho ngola mantswe a latelang ka mongolo o kopaneng:**
sehlwela, mohlolo
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Instruct learners to write the cursive words in their exercise books.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 77

1. Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.

- Dudisa baithuti khaphetheng.
- Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
- Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Ho pholoswa ke didolefene*
- Ere: *Hoseng ha tsatsi le leng, sepalami sa maqhubu a lewatle se bistwang Todd Endrins se ile sa ya lewatleng California. O ne a sokasoka hodima boto ha leruarua le leholo le lesweu le mo hlasela! Leruarua le ile la loma leoto la Todd, yaba o tshwaseha metsing a tebileng. Todd o ile a leka ka matla ho lwana, empa leruarua le ne le le matla haholo. Hantle ka nako eo a hlohang thuso, didolefene tse ntle tse tsheletseng tsa mo potlakela. Tsa sesa di entse sedikadikwe se kopaneng di potapotile Todd. Ekaba Todd o ile a kgutlela lebopong la lewatle a bolokehile? Ha re baleng pale ena e thabisang ho utlwa se etsahetseng.*

2. Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:

- Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
- Bontsha baithuti ditshwantsho.
- Emisa o hlalose baithuti moo ho hlokehang.
- Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
- Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
- Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Bopa setshwantsho sa kelello.
 - Botsa baithuti: Kwala mahlo a hao mme o leke ho bopa setshwantsho sa kellello sa ntho e itseng paleng. O bonang?

Ho Ngola: Tsebisa o itlwaetse Dibopeho le DTMP

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Tsebisa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo (DMTP).**
 - a. Ere, bekeng ena re tla tsepamisa maikutlo ho: Ho sebedisa matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong. (polelo e tobileng).
 - b. Ngola polelo letlapeng: Ke itse, "ke hloka thuso hona jwale!".
 - c. Hlalosa STMP DTMP ho ya ka moelelo wa taba: Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong. (polelo e tobileleng).
2. **Itlwaetse STMP le baithuti**
 - a. Ngola letlapeng: Titjhere wa ka o itse motho emong le emong o hloka thuso ka nako tse ding.
 - b. Botsa baithuti: Re sebedisa diabulwadiakwalwa ho bontsha hantle seo motho a se boletseng? Ke matshwao afe a puo a mang ao re lokelang ho a sebedisa?
 - c. Nahaha, le ngole menahano e fapaneng le baithuti: Titjhere wa ka o buile mantswe ana: motho e mong le e mong o hloka thuso ka nako tse ding. Hobane ana ke mantswe a titjhere, re a kenya ka hara matshwao a ho qotsa. Matshwao a ho qotsa a tshwana le matshwao a puo a kgethehileng a bontshang se boletsweng ke motho e mong. Re ka latela dikgato tsena: Titjhere wa ka o itse e re bontsha hore ke mang ya buang. Re tshwanetse ho ngola feelwane pele re ngola mantswe a qotsitsweng. Matshwao a qotso a potapota mantswe a boletsweng ke titjhere wa ka ka nepahalo. Re tshwanetse ho sebedisa tlhaku e kgolo lentsweng la pele ka hara matshwao a qotso. Re tshwanetse ho beha kgutlo pele re kwala matshwao a qotso, hobane ke karolo ya se boletsweng ke titjhere. Re ngola: Titjhere wa ka i itse, "Motho e mong le e mong o hloka thuso ka nako tse ding.
3. **Fa baithuti nako ya ho itlwaetsa STMP ka boikemelo.**
 - a. Ngola letlapeng:
 - Titjhere wa ka o itse ke rata sekolo.
 - Baithutwana ba itse ehlile le rona re rata sekolo.
 - Mosuwehlooho o itse sekolo sa rona ke se molemo ka haholo.
 - b. Hlalosetsa baithuti: Sebedisa diabulwadiakwalwa sebakeng se nepahetseng. Hopola ho kenya feelwane, tlhaku e kgolo, le kgutlo dipolelong tsa hao.
 - c. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho phetha mosebetsi.
4. **Lekola kutlwisiso ya baithuti**
 - a. Bitsa baithuti kaofela hape.
 - b. Kopa baithuti ba fapaneng ho arolelana dikarabo tsa bona.
 - c. Supa: Matshwao a qotso (di a bulwa, di a kwalwa) a sebediswa ho bontsha mantswe a builweng ke motho e mong. (polelo e tobileleng)

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 55.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Boeletsa malapa a medumo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
Medumo
Padiso

1. **Bolella baithuti hore kajeno ba tla tswela pele ho boeletsa medumo e amanang le: tlh**
 - a. Bolella baithuti ho bula ka moo ba ngotseng sehlooho ka dibukeng tsa bona: Malapa a medumo: tlh, w
2. **Kopa baithuti ho kopanya medumo: tlh**
 - a. Bolella baithuti ho ngola motswako wa modumo le mantswe ohle ao ba a tsebang a sebedisang motswako ona.
 - b. Kamora metsotso e mmalwa, bitsa baithuti ba fapaneng ho arolelana le ba bang mantswe a bona.
 - c. Ebe, o ngola mantswe a latelang tlapangollong, o a qapodise ha o ntse o a ngola: tlhapa, tlhase, ditlhaku
 - d. Bolella baithuti ho kopolela mantswe ana dibukeng tsa bona, mme ba sehelle motswako mola ka tlase.
3. **Phetha mosebetsi wa ho kopanya medumo: hl, hlahlama, hlapa**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labone.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 56.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Ikwetlise ho ngola mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhate ya
Mongolo

1. **Hlophisetsa baithuti mesebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa ho ngola dipolelo tse latelang ka mongolo o kopaneng:**
Mohloki le Hloni ba ne ba lahlehile.
 - a. Ha o ntse o ngola, hlalosa moo ditlhaku di qalang, moo di lebang le moo di kopanang.
 - b. Laela baithuti ho ngola dipolelo ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
 - c. Tsamatsamaya o lekole moithuti ka mong ka: popo, kopanyo ya ditlhaku le sebaka dipakeng.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 77

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Ho pholoswa ke didolefene*
 - d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Bopa setshwantsho sa kelello
 - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Kwala mahlo a hao mme o leke ho bopa setshwantsho sa kellello sa ntho e itseng paleng. O bonang?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti setshwantsho.
 - c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
 - d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho etsa leano

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Nako eo ke neng ke hloka thuso.
2. **Hlalosa karabo ya hao ya mosebetsi wa ho ngola ka molomo. Sebedisa foreimi ya ho ngola.**
 - a. Ere: Ke tla ngola ka nako eo ke neng ke hloka thuso ho... ____ o nthusitse ka ho...
3. **Bontshahatsa ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola letlapeng.**
 - a. Taka setshwantsho kapele se bontshang: Motho ya o thusitseng.
 - b. Sebedisa mmapa wa kelello ho etsa leano la pale ya hao:
 - Ho ne ho etsahetseng?
 - Bothata e ne e le eng?
 - O ile wa ikutlwa jwang?
 - O ile wa reng ka yona?
 - Ke mang a tlileng ho o thusa?
 - O ile a reng?
 - O rarollotse bothata jwang?
 - O ile wa ikutlwa jwang qetellong?
4. **Etsa hore baithuti ba nahane.**
 - a. Ere: Hosane le tlo etsa leano la ho ngola. Le tle le nahanne ka seo le tlo ngola ka sona.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng ke ne ke...

Ka tshohanyetso...

Ke ile ka ikutlwa...

Ke itse, "..."

Yaba, ____ o tla ho nthusisa.

O itse, "..."

Mmoho, re...

Qetellong, ka ikutlwa...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 56.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya
puisanao:

Pale e ne e le
ka...

Ke ratile
mophetwa...
hobane...

Ke ithutile
hore...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
 - c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
 - a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
 - b. Ngola foreimi ya puisano tlapangolong.
 - c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
 - d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
 - e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
 - b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
 - a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
 - b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
 - a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
 - b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: ditlhaku, tlwaela, ntlisa, sehlwela, heke
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
 - d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Tlhalefo wa Tlhabane o na le tlhabela.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
 - a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
 - c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
 - e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 57.
 - b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
 - c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
 - d. Etsa mohlala wa ho phetha mesebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
 - e. Etsa mohlala wa ho phethela mesebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 77

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
 - a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Ho pholoswa ke didolefene*
 - b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo sebetsa ka dihlopha ho tshwantshisa pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Ere: Ha re tshwantshisa pale re leka ho:
 - Ho hopola seo mophetwa a se bolelang le seo a se etsang
 - Bua le ho etsisa mophetwa eo re mo tshwantshisang
 - Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo re mo tshwantshisang
 - b. Bontsha baithuti ka bokgutswanyana ka moo o ka etsisang emong wa baphetwa.
 - c. Leka hore o se ke wa kgetha mophetwa wa sehlooho e le mohlala wa hao.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Bala hore baphetwa ba ba kae paleng.
 - b. Arola baithuti ka dihlopha tse lekanang le palo ya baphetwa. Mohlala, ha baphetwa ba le 5 paleng, etsa dihlopha tse 5 tsa baithuti
 - c. Moithuti ka mong sehlopheng a fuwe karolo ya mophetwa.
 - d. Ntshetsa baithuti kante kapa sebakeng se bulehileng.
 - e. Bolella dihlopha ho tshwantshisa pale. Ba lokela ho:
 - Hopola seo mophetwa a se etsang le seo a se buang
 - Etsisa mophetwa ka puo le diketso
 - Sebedisa a mang a mantswe a mophetwa eo ba mo tshwantshisang
 - f. Ha baithuti ba ntse ba tshwantshisa pale, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
 - a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mosebetsi ya bona le metswalle.
 - b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Leano la baithuti

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Hopotsa baithuti sehlooho.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Nako eo ke neng ke hloka thuso.
2. **Laela baithuti ho nahana ka dikarabo tsa bona tsa sehlooho sa ho ngola.**
 - a. Jwale nahana kamoo o tla araba sehlooho sa ho ngola.
 - b. Laela baithuti ho abelana mehopolo ya bona le metswalle.
 - c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona le ba bang ka phaposing.
3. **Kopa baithuti ho etsa leano la mosebetsi wa ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
 - a. Ere: Jwale sebedisa mmapa wa kelello ho ngola mehopolo ya hao le ho etsa leano bakeng sa mosebetsi wa ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe ka maano a bona a ho ngola.**
 - a. Ere: Mpolelle mehopolo ya hao.
 - b. Thusa baithuti ba fokolang ho phetha mmapa ya bona ya kelello.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng ke ne ke...

Ka tshohanyetso...

Ke ile ka ikutlwa...

Ke itse, "..."

Yaba,___ o tla ho nthusa.

O itse, "..."

Mmoho, re...

Qetellong, ka ikutlwa...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 57.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Nehelano ya Molomo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Baithutwana ba kgutse ba shebelle baithutwanammoho le bona ba hlahise dinehelano tsa bona tsa molomo.**
2. **Hopotsa baithuti mosebetsi o latelang: O abelana ditaba tsa hae**
 - a. Re bolelle hore ditaba tsa hao di ka eng: Ere:
 - Kajeno ke tla le bolella ka...
 - Ebe o arolelana ditaba tsa hao.
 - Re bolelle se etsahetseng ka tatellano e nepahetseng.
 - Re bolelle dintlha tsa bohlokwa tsa ditaba tsa hao.
 - Qetella ka ho re bollela ka moo ditaba tsa hao di ileng tsa etsa hore o ikutlwe ka teng.
3. **Hopotsa baithuti bokgoni ba ho nehelana bo latelang:**
 - a. Ha o abelana taba tsa hao hopola ho:
 - Re bolella hore ditaba tsa hao di ka eng
 - Re bolella hore di etsahetse neng
 - Re bolella hore di etsahelletse mang
 - Bua dipolelo tsa hao ka tatellano e nepahetseng
 - Bua dintho ha nngwe feela – o se ke wa phethapheta
 - Bua ka lentswe le utlwahalang, le hlakileng
4. **Bitsetsa baithuti ba kgethilweng ka bonngwe ho tla ka pele ho nehelana ka ditlhaliso tsa bona.**
 - a. Etsa hore baithuti ba be le boitshepo ka ho ba leboha ha ba qeta ho etsa ditlhaliso tsa bona, o ba bolelle hore ba sebeditse jwang ka mokgwa o ahang.
 - b. Qetellong ya thuto, fana ka maikutlo a hao ka nehelano ya baithuti bohle ka kakaretso, mme o ba fe dikeletso tsa ho ntlafatsa ditlhaliso tsa bona. Mohlala: Ba bang ba ne ba sa utlwahale ha ba bua. Netefatsang hore le a utlwahala ha le bua – re batla ho utlwa hantle seo le se buang.

Medumo: Boeletsa medumo yohle e rutilweng Kotareng ya 3

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Karete ya
Medumo ya
Kotara ya 3
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso khapheteng kapa fatshe pela hao.**
 - a. Bolella baithuti hore ba mamele ha o bitsa mabitso a bona.
 - b. Ha o ntse o bitsa lebitso la moithuti, a bale modumo karete ya modumo e phahamisitsweng.
 - c. Bitsa lebitso la moithuti e mong. Moithuti enwa a bue lentswe le qalang kapa le sebedisang modumo oo.
 - d. Etsa sena kapele, e be jwaloka papadi e monate empa o hlokomele baithuti ba sokolang.
 - e. Ha moithuti a etsa phoso ere: 'mamela ka hloko,' ebe o bua modumo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Mantaha.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqephe la 59.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangollong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Boeletsa ditlhaku tsohle tse rutilweng Kotareng ya 3

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Buka ya
Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mesebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho sisinya matsoho a rona.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa popo ya ditlhaku tsohle tse nyenyane tse rutilweng Kotareng ya 3.**
 - a. Ngola tlhaku e nyenyane ka nngwe letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, hlalosa hore e qala kae, e leba kae le moo e fellang.
 - c. Bollela baithuti hore ba tlatse mola ka tlhaku ka nngwe ka dibukeng tsa bona tsa mesebetsi mme ba siye sebaka sa monwana o le mong dipakeng tsa tsona.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bopa tlhaku ka nngwe ka nepo.
3. **Lekola popo ya ditlhaku tse nyenyane ya baithuti**
 - a. Ha baithuti ba ntse ba ngola, tsamatsamaya o lekole popo ya bona ya ditlhaku.
 - b. Fana ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Ela hloko baithuti ba sokolang ho bopa ditlhaku ka nepo.

Padisommoho: Tsebisa pale

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
Leqephe la 91
la selelekela
91

1. Tsebisa pale.

- Ere: Bekeng ena re tlo bala pale eo sehlooho sa yona e leng: *Lebohang o fumana thuso.*
- Ere: *Kamora hore nkgono wa hae a hlokahale, moshemane ya bitswang Lebohang o ile a fallela hole le lehae la hae le Limpopo a ya ho le letjha Mamelodi. Ntho enngwe le enngwe e ne e utlwahala e sa nepahala mme ho le budutu, mme o ne a ikutlwa a saretswe a bile a kgathetse ho tsoha a tswe ka dikobong. Mmangwanae wa hae ya mo kgathallang o ile a hlokomela hore Lebohang o imetswe, le ha a ne a leka ho mo thusa jwang kapa jwang. Mmangwana wa hae o ile a hlaloesetsa Lebohang hore ka nako tse ding dikelello tsa rona le maikutlo a rona a kula, feela jwalo ka mmele ya rona. Ha re baleng pale ena ho bona kamoo ka nako tse ding re hlohang mefuta e fapaneng ya thuso hore re fete nakong tse boima.*
- Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
- Ha kgutswanyane bontsha baithuti ditshwantsho tsa pale.

2. Aha tsebo e teng ya baithuti

- Hlalosa o arolelane le bona tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona paleng.
- Bontsha baithuti hore pale e etsahalla kae o sebedisa mmapa o hlahellang Pokellong ya Dipale.
- Botsa: Ebe ho na le dipotso tseo o batlang ho di botsa ka pale?

3. Hlalosa leano la kutlwisiso.

- Ere, bekeng ena re tlo ithuta ho: Etsa dikakanyo.
- Hlaloesetsa baithuti leano lena.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 1&2

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 59.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 1 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 1 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 2.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Ruta tlotlontswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dikarete tsa
tlotlontswe,
ditshwantsho,
dintho tsa
nnete
Padiso

1. **Hopotsa baithuti mookotaba.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 50.
 - b. Bala kapa o bolele nontsho ya puo hape.
 - c. Bontsha baithuti lenane la tlotlontswe la mookotaba.
 - d. Ba hlalose hore mantswe ana a tla re thusa ho utlwisisa le ho bua ka mookotaba.
 - e. Ba balle lenane la mantswe.
2. **Sebedisa mokgwa wa SEBS ho ruta tlotlontswe.**
 - a. Ruta mantswe a tlotlontswe a latelang:
 - *pelohlomohi: ho hlonama ho ho holo hoo batho ba bo utlwang ha ba lahlwa ke motho kapa ntho eo ba e ratang.*
 - *netefaletswa: Ho thusa motho ho ikutlwa a na le kgutso ka ho mmolella hore a se ke a kgathatseha.*
 - *tepella maikutlo: Ho hlonama nako e telele mme ho le thata ho nyakalla dintho.*
 - *ngaka ya tsa kelello: Motho ya thusang batho ho utlwisisa menahano ya bona, maikutlo, le boitshwaro.*
3. **Sebedisa maano a SEBS a tshwanelang lentswe ka leng:**

S: Supa setshwantsho kapa ntho ya nnete
E: Etsa seo lentswe le se bolelang
B: Bolella baithuti moelelo wa lentswe
S: Sebedisa lentswe polelong

Medumo: Boeletsa medumo yohle e rutilweng Kotareng ya 3

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Karete ya
Medumo ya
Kotara ya 3
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso khapheteng kapa fatshe pela hao.**
 - a. Bolella baithuti hore ba mamele ha o bitsa mabitso a bona.
 - b. Ha o ntse o bitsa lebitso la moithuti, a bale modumo karete ya modumo e phahamisitsweng.
 - c. Bitsa lebitso la moithuti e mong. Moithuti enwa a bue lentswe le qalang kapa le sebedisang modumo oo.
 - d. Etsa sena kapele, e be jwaloka papadi e monate empa o hlokomele baithuti ba sokolang.
 - e. Ha moithuti a etsa phoso ere: 'mamela ka hloko,' ebe o bua modumo.
2. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labobedi.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqephe la 60.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mesebetsi ka mong.
 - c. Bontshahatsa tlapangolong hore mesebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Boeletsa ditlhaku tsohle tse rutilweng Kotareng ya 3

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Buka ya
Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**
 - a. Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho potolohisa matsoho, re a sothele ka letsohong le letona le le letshehadi.
 - b. Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.
2. **Bontshahatsa popo ya ditlhaku tsohle tse kgolo tse rutilweng Kotareng ya.**
 - a. Ngola tlhaku e kgolo ka nngwe letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, hlalosa hore e qala kae, e leba kae le moo e fellang.
 - c. Bollela baithuti hore ba tlatse mola ka tlhaku ka nngwe ka dibukeng tsa bona tsa mosebetsi mme ba siye sebaka sa monwana o le mong dipakeng tsa tsona.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bopa tlhaku ka nngwe ka nepo.
3. **Lekola popo ya ditlhaku tse kgolo ya baithuti**
 - a. Ha baithuti ba ntse ba ngola, tsamatsamaya o lekole popo ya bona ya ditlhaku.
 - b. Fana ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Ela hloko baithuti ba sokolang ho bopa ditlhaku ka nepo.

Padisommoho: Etsa Mosebetsi wa Pele ho Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 93

1. **Lokisetsa baithuti Mosebetsi wa Pele ho ho Bala.**
 - a. Bitsetsa baithuti khapetheng kapa fatshe.
 - b. Dula ka pela baithuti ka buka ya Pokello ya Dipale.
 - c. Etsa bonnete ba hore baithuti bohle ba bona buka.
 - d. Bolella baithuti boitshwaro boo o bo lebelletseng ka nako ya ho Bala ka Kopanelo, mohl. dula o fapantshe maoto, bea matsoho diropeng, mamela ka hloko, araba ha o bitswa, phahamisa letsoho ha o batla ho botsa potso.
2. **Etsa Mosebetsi wa Pele ho ho bala ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bolela sehlooho sa pale: *Lebohang o fumana thuso*
 - b. Hlalosa bokgoni ba ho lepa. Ere: Ha re lepa, re sebedisa sehlooho le ditshwantsho ho leka ho fumana hore pale e bua ka eng.
 - c. Bontsha baithuti ditshwantsho leqepheng ka leng.
 - d. Botsa: Le nahana hore ho etsahalang mona?
 - e. Botsa: Le nahana hore ditshwantsho tsena di amana jwang?

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 3&4

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 60.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 3 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 3 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 4.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Moqoqo wa dipale tsa boiqapelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Lokisetsa baithuti mosebetsi wa moqoqo wa pale ya boiqapelo.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la 61.
2. **Laela baithuti hore ba shebe setshwantsho.**
 - a. Botsa: O bona eng setshwantshong sena?
3. **Bolella baithuti hore ba iqapele pale e kgutshwanyane ka setshwantsho.**
4. **Bolella baithuti hore ba qape pale jwang: Ere:**
 - a. Reha mophetwa ka mong paleng lebitso.
 - b. Bolela hore pale e etsahalla kae.
 - c. Pale ya hao e lokela ho ba le qalo, bohare le qetelo.
 - d. Setshwantsho sena se bontsha karolo e itseng feela ya pale.
 - Setshwantsho se ka bontsha qalo ya pale ya hao.
 - Setshwantsho se ka bontsha bohare ba pale ya hao.
 - Setshwantsho se ka bontsha qetelo ya pale ya hao.
 - e. O ka qala pale ya hao ka hore:
 - "Ke hloka thuso!" ____ a hweletsa...
 - "O tshwarehile jwang sefateng seo?" ____ ho botsa...
5. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Neha baithuti metsotso e mmalwa ho nahana ka dipale tsa bona ba kgutsitse.
 - b. Ebe, o ba laela ho fapanyetsana ka ho qoqela sehlopha dipale tsa bona. O ka sebedisa thutswana/lejwe la ho bua bakeng sa mosebetsi ona.
 - c. Ha baithuti ba ntse ba bua, tsamatsamaya ka phaposing, o ba mamele.
6. **Phethela thuto ka mokgwa o latelang:**
 - a. Bitsa moithutwana a le mong ho arolelana pale ya hae le baithuti ka phaposing kapa botsa baithuti ba 1–2 dipotso ka pale.
 - Botsa: Pale ya X e ne e bua ka eng?
 - Botsa: O ratile eng ka pale ya X?
 - b. Tshwaela ka kakaretso ho ntlafatsa dipale tsa bona. Mohlala: Hangata, qalong ya pale, re a bua hore pale e etsahalla kae, le hore baphetwa ke bo mang. Nakong e tlang, lehang hore le kenyetsetse dintlha tsena dipaleng tsa lona.

Medumo: Bapala papadi ya medumo: Papadi ya Ketane ya Mantswe

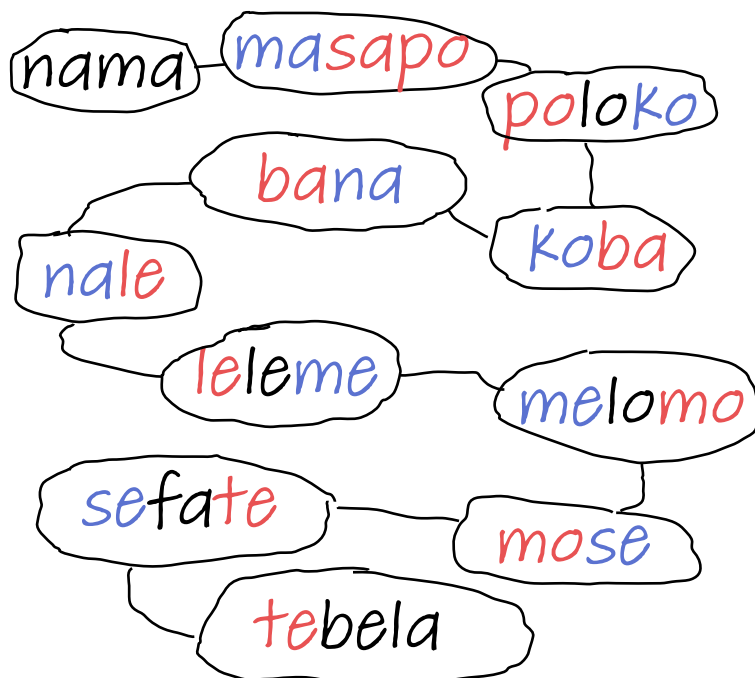
NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Leqephe la
A4 bakeng sa
baithuti

1. **Kgutsisa baithuti ba tsebe ho mamela ka hloko.**
2. **Bontshahatsa papadi letlapeng.**
 - a. Ngola molumo botong.
 - b. Bolella baithuti ba bapale ka bobedi.
 - c. Moithuti wa 1 bobeding o lokela ho sebedisa modumo o letlapeng ho ngola lentswe.
 - d. Moithuti wa 2 o lokela ho sebedisa ditlhaku tse pedi tse qetelang ho ngola lentswe le letjha.
 - e. Baithutwana bana ka bobedi ba tswele pele ho bapala ho fihlela pampiri ya bona e tletse mantswe a ketane.
3. **Fa bobedi ka bong pampiri mme ba ngole modumo wa pele letlapeng: m**
4. **Tsamatsamaya mme o tshehetse baithuti moo ho hlokehang.**
 - a. Kamora metsotso e 10, laela baithuti ba kgutse mme ba mamele.
 - b. Kopa dihlotshwana tsa bobedi tse mmalwa hoo balla mantswe a bona. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe ao letlapeng mme o lekole hore ba entse ketane ya mantswe hantle.
 - c. Rorisa baithuti bakeng sa boikitlaetso ba bona.

Hopola: Mosebetsi ona o phetwa ho o etsa ka dipensele tse mebala.

5. **Tlwaetsa baithuti mosebetsi ya Padiso ya Laboraro.**

- Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 62.
- Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
- Bontshahatsa tlapangolong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mosebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Kopolla mantswe a mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Buka ya
Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**

- Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho potolohisa matsoho, re a sothele ka letsohong le letona le le letshehadi.
- Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.

2. **Ngola dipolelo tsa mongolo o kopaneng tse latelang letlapeng**

- Bobri*
- bobe*

- Laela baithuti hore ba ngole ditlhaku ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
- Ba kopolle ka mekgethe, ka le nepo.

3. **Lekola bokgoni ba moithuti ba ho kopolla mantswe a mongolo o kopaneng.**

- Ha baithuti ba ntse ba ngola, tsamatsamaya o ele hloko baithuti ba sokolang ho:
 - Kopolla mantswe a mongolo o kopaneng ka nepo.
 - Bopa ditlhaku le ho ngola mantswe ka nepo, ka makgethe
 - Phethela ho ngola mantswe a mongolo o kopaneng ka nako eo ho fanweng ka yona.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la pele

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 93

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la pele.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Lebohang o fumana thuso*
 - d. Ere: *Kamora hore nkgono wa hae a hlokahale, moshemane ya bitswang Lebohang o ile a fallela hole le lehae la hae le Limpopo a ya ho le letjha Mamelodi. Ntho enngwe le enngwe e ne e utlwahala e sa nepahala mme ho le budutu, mme o ne a ikutlwa a saretswe a bile a kgathetse ho tsoha a tswa ka dikobong. Mmangwanae wa hae ya mo kgathallang o ile a hlokomela hore Lebohang o imetswe, le ha a ne a leka ho mo thusa jwang kapa jwang. Mmangwana wa hae o ile a hlaloesetsa Lebohang hore ka nako tse ding dikelello tsa rona le maikutlo a rona a kula, feela jwalo ka mmele ya rona. Ha re baleng pale ena ho bona kamoo ka nako tse ding re hlohang mefuta e fapaneng ya thuso hore re fete nakong tse boima.*
 - e. Botsa: Ebe ho na le seo o se tsebang ka sona?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Pele ka tsela e latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti ditshwantsho.
 - c. Emisa o hlaloesetse baithuti moo ho hlokehang.
 - d. Hlwaya mantswe a tlotlontswe ha a ntse a hlaha.
 - e. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 1 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.
 - f. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
 - Botsa baithuti: Ke eng seo o ka se lehang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?

Ho Ngola: Bontshahatsa ho etsa moralo

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Tsebisa sehlooho sa ho ngola le ditlhoko hape.**
 - a. Ere, saekeleng ena re tla ngola: Nako eo ke neng ke hloka thuso.
 - b. Hlalosa ditlhoko tsa mosebetsi:
 - Mofuta: Ditaba tsa bophelo ba ka
 - Dipolelo/diratswana: Ngola diratswana tse nang le bonyane dipolelo tse nne mme seratswana ka seng se be le sehlooho sa sona.
 - DMTP: Leetsi, kapa lentswe le bontshang ketso, le bontsha hore ketso ke hona e tlo etsahala.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi tlapangollong.**
 - a. Hopotsa baithuti mehopolo ya hao e mmapeng wa hao wa kelello.
 - b. Bontsha baithuti ho qetella foreimi ya ho ngola o sebedisa leano la hao.
3. **Laela baithuti ho qala ho ngola dibukeng tsa bona.**
 - Ere: Jwale sebedisa leano la hao ho qetella foreimi ya ho ngola.
4. **Tsamatsamaya ka phaposeng mme o thuse baithuti ho qala ho ngola.**
 - a. Ere: Ha re shebe mmapa wa hao wa kelello ebe o o sebedisa ho qala ho ngola.
 - b. Thusa baithuti ba fokolang ho sebedisa foreimi ya bona ya ho ngola.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng ke ne ke...

Ka tshohanyetso...

Ke ile ka ikutlwa...

Ke itse, "..."

Yaba,___ o tla ho nthusa.

O itse, "..."

Mmoho, re...

Qetellong, ka ikutlwa...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 5&6

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 62.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 5 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 5 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 6.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Bapala papadi ya medumo: Papadi ya Ketane ya Mantswe

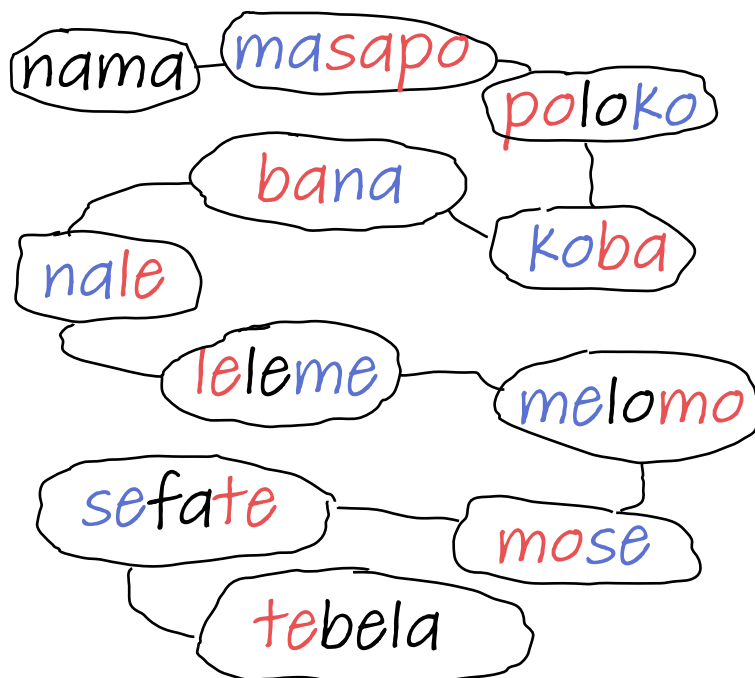
NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Leqephe la
A4 bakeng sa
baithuti

1. **Kgutsisa baithuti ba tsebe ho mamela ka hloko.**
2. **Bontshahatsa papadi letlapeng.**
 - a. Ngola molumo botong.
 - b. Bolella baithuti ba bapale ka bobedi.
 - c. Moithuti wa 1 bobeding o lokela ho sebedisa modumo o letlapeng ho ngola lentswe.
 - d. Moithuti wa 2 o lokela ho sebedisa ditlhaku tse pedi tse qetelang ho ngola lentswe le letjha.
 - e. Baithutwana bana ka bobedi ba tswele pele ho bapala ho fihlela pampiri ya bona e tletse mantswe a ketane.
3. **Fa bobedi ka bong pampiri mme ba ngole modumo wa pele letlapeng: m**
4. **Tsamatsamaya mme o tshehetse baithuti moo ho hlokehang.**
 - a. Kamora metsotso e 10, laela baithuti ba kgutse mme ba mamele.
 - b. Kopa dihlotshwana tsa bobedi tse mmalwa hoo balla mantswe a bona. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe ao letlapeng mme o lekole hore ba entse ketane ya mantswe hantle.
 - c. Rorisa baithuti bakeng sa boikitlaetso ba bona.

Hopola: Mosebetsi ona o phetwa ho o etsa ka dipensele tse mebala.

5. **Tlwaetsa baithuti mosebetsi ya Padiso ya Labone.**

- Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 63.
- Bitsa baithuti ka bonngwe ho o thusa ho bontshahatsa mosebetsi ka mong.
- Bontshahatsa tlapangolong hore mosebetsi o ngolwang o phethelwa jwang.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mosebetsi ena le metswalle nakong ya mosebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Mongolo: Kopolla mantswe a mongolo o kopaneng

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Buka ya
Tekanyetso

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa mongolo.**

- Ere: Ha re futhumatseng menwana ya rona ka ho etsa setebele, re bale ho fihlela ho 5, ebe re a e phutholla
- Lekola ebe o lokisa seemo le ho tshwara pensele ha baithuti.

2. **Ngola dipolelo tsa mongolo o kopaneng tse latelang letlapeng**

- Bebe*
- ba Bobi*

- Laela baithuti hore ba ngole ditlhaku ka mongolo o kopaneng dibukeng tsa bona tsa ho ngolla.
- Ba kopolle ka mekgethe, ka le nepo.

3. **Lekola bokgoni ba moithuti ba ho kopolla mantswe a mongolo o kopaneng.**

- Ha baithuti ba ntse ba ngola, tsamatsamaya o ele hloko baithuti ba sokolang ho:
 - Kopolla mantswe a mongolo o kopaneng ka nepo.
 - Bopa ditlhaku le ho ngola mantswe ka nepo, ka makgethe
 - Phethela ho ngola mantswe a mongolo o kopaneng ka nako eo ho fanweng ka yona.

Padisommoho: Ho bala lekgetlo la bobedi

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 93

1. **Lokisetsa baithuti ho bala lekgetlo la bobedi.**
 - a. Dudisa baithuti khaphetheng.
 - b. Ba hopotse ka boitshwaro bo lejeletsweng.
 - c. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Lebohang o fumana thuso*
 - d. Hopotsa baithuti ka leano la kutlwisiso.
 - Ere, bekeng ena re ithuta ho: Etsa dikakanyo.
 - Ere, le a hopola re buisane ka sena maobane, ha ke le botsa: Ke eng seo o ka se leqang seo mongodi a sa re bolellang sona? O ka lepa eng ka menahano/ maikutlo a mophetwa?
2. **Ruta Ho Bala Lekgetlo la Bobedi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Balla leqephe ka leng la pale hodimo, ka bokgeleke o utlwahala.
 - b. Bontsha baithuti setshwantsho.
 - c. Sebedisa mehlala e leqepheng la selelekela ho etsa mohlala wa leano la kutlwisiso.
 - d. Qetellong ya pale, botsa dipotso tsa Padiso 2 tjena:
 - Tobisa potso 1 le 2 ho baithuti ka bonngwe.
 - Tobisa potso 3 & 4 ho sehlopheng kaofela. Kopa baithuti ho buisana ka potso le metswalle.
 - Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana dikarabo tsa bona.

Ho Ngola: Moralo wa baithuti

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya ho
ngola

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola le ditlhoko.**
 - a. Ere, kajeno re tlo qetella ho ngola: Nako eo ke neng ke hloka thuso.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ho ngola dibukeng tsa bona tsa mosebetsi.**
3. **Etsa phapang.**
 - a. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baituti ba fokolang ho qetella foreimi ya bona ya ho ngola.
 - b. Fa baithuti ba pele ka mosebetsi, mosebetsi o mong: Ngola polelo enngwe setshwantshong sa hao.
4. **Fana ka mosebetsi wa hae ho ya kamoo ho hlokahalang.**
 - a. Hlalosetsa baithuti hore ba qetelle moralo wa bona hae ha ba sa o qeta.

Foreimi ya ho ngola:

Ka letsatsi le leng ke ne ke...

Ka tshohanyetso...

Ke ile ka ikutlwa...

Ke itse, "..."

Yaba,___ o tla ho nthusa.

O itse, "..."

Mmoho, re...

Qetellong, ka ikutlwa...

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 7&8

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 63.
2. **Sheba mesebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mesebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 7 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mesebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mesebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 7 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 8.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Buisanang ka pale e badilweng ka kopanelo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Foreimi ya
puisanao:
Mohopolo
o ka
sehloohong e
ne e le...
Ke ratile
mophetwa...
hobane...
Ke ithutile
hore...
Ke nahana
ho ne ho
fosahetse/
nepahetse
ha... hobane...

1. **Lokisetsa baithuti puisano ya sehlopha.**
 - a. Arola baithuti ka dihlopha tsa ditho tse nne sehlopha ka seng.
 - b. Neha sehlopha ka seng 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
 - c. Ere: Bua feela ha o tshwere 'thutswana kapa lejwe la ho bua'.
2. **Bala dipotso tsa puisano.**
 - a. Hopotsa baithuti ka pale eo ba e badileng ka kopanelo ya beke.
 - b. Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
 - c. Bala o hlalose potso ka nngwe (qalo ya karabo).
 - d. Bolella baithuti hore setho ka seng sehlopheng se lokela ho araba potso.
 - e. Kgothalletsa baithuti ho nahana dikarabo tse fapaneng.
3. **Laela baithuti ho qala dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela baithuti ba tshwereng 'thutswana/lejwe la ho bua' hore ba qale.
 - b. Tsamatsamaya mme o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - c. Metsotsong ya ho qetela, bitsa sehlopha ho tla abelana dikarabo tsa bona.
4. **Boitokisetso ba baithuti**
 - a. Hlwaya baithuti ba 3–4 bakeng sa Dinehelano tsa Molomo ka Mantaha.
 - b. Bolella baithuti bana seo ba lokelang ho itokisetsa sona. (Sheba morero wa thuto ya MB wa Mantaha)

Medumo: Pitsetso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Padiso

1. **Dudisa baithuti ka kgutso ka dibuka tsa mosebetsi, dipene le dirula.**
 - a. Bolella baithuti hore ba ngole sehlooho, 'Pitsetso', ebe ba ngola dinomoro 1–5 moleng o ka thoko.
 - b. Bitsa mantswe a latelang a mahlano hore baithuti ba a ngole pela dinomoro 1–5: rata, rwala, mothwebe, mangwele, nthudisa
 - c. Kamora moo, bolella baithuti hore ba ngole dipolelo tseo o tla di bua, ba sebedisa matshwao a puo a nepahetseng.
 - d. Bua polelo e latelang. E phete habedi ebang ho hlokeha: Ke ile ka utlwa a nteka.
2. **Bolella baithuti hore ba sebedise kerayone hore ba itshwaye.**
 - a. Ngola mantswe a mahlano le polelo letlapeng.
 - b. Ha o ntse o ngola, qapodisa lentswe ka leng.
 - c. Supa matshwao a puo a sebedisitsweng polelong.
 - d. Bolella baithuti hore ba etse sedikadikwe moo ba entseng phoso ka kerayone.
 - e. Bolella baithuti hore ba lokise diphoso.
3. **Ela hloko diphephetso le tswelopele ya baithuti**
4. **Tlwaetsa baithuti mesebetsi ya Padiso ya Labohlano.**
 - a. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 64.
 - b. Balla tema hodimo. Bolella baithuti ho bala le wena ba balle ka pelong.
 - c. Bala sengolwa hape, mme lekgetlong lena baithuti ba bale le wena.
 - d. Etsa mohlala wa ho phetha mesebetsi wa ho ngola wa kutlwisiso letlapeng.
 - e. Etsa mohlala wa ho phethela mesebetsi wa Mofoloji letlapeng.

Hlokomela: Bolella baithuti hore ba tla etsa mesebetsi ena le metswalle nakong ya mesebetsi wa ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.

Padisommoho: Etsa mosebetsi wa Kamora Padiso

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Pokello
ya Dipale,
leqephe la 93

1. **Lokisetša baithuti mosebetsi wa ka morao ho ho bala.**
 - a. Hopotsa baithuti sehlooho sa pale: *Lebohang o fumana thuso*
 - b. Hlalosa mosebetsi o re: Kajeno re tlo kgutsufatsa pale.
2. **Bontshahatsa mohlala wa mosebetsi ka mokgwa o latelang:**
 - a. Ere: Ha re kgutsufatsa pale, re lokela ho bolela hore:
 - Pale e ka eng
 - Ke eng seo ke se ratileng paleng
 - Ke eng seo ke ithutileng sona paleng
 - b. Fana ka dikarabo tsa dipotso tsena ka bokgutswanyane.
 - c. Leka hore o se ke wa etsa mehlala ka dikarabo tse pepeneneng.
3. **Laela baithuti ho phethela mosebetsi.**
 - a. Bolella baithuti hore ba nahane ka dikgutsufatso tsa bona, ba se ke ba sebedisa mohlala wa hao.
 - b. Bolella baithuti ho qala dikarabo tsa bona ka tsela e latelang:
 - Pale e ne e le ka...
 - Ke ratile...
 - Ke ithutile...
 - c. Kamora moo, laela baithuti ho abelana dikgutsufatso tsa bona le metswalle ya bona.
 - d. Ha baithuti ba ntse ba abelana dikgutsufatso tsa bona, tsamatsamaya o nne o fane ka tshehetso moo e hlokehang.
 - e. Pheletsong ya thuto, kopa moithuti a le mong kapa ba babedi ho abelana dikgutsufatso tsa bona le phaposi.
4. **Dumella baithuti ho abelana mosebetsi wa bona.**
 - a. Fa baithuti metsotswana e mmalwa ho abelana mosebetsi ya bona le metswalle.
 - b. Bitsa moithuti a le mong ho abelana mosebetsi wa hae le phaposi.

Ho Ngola: Titjhere e bontshahatsa ho lokisa diphoso, mme baithuti ba lokisa tsa bona

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Buka ya
mosebetsi
ya DBE 2,
leqepheng la
55

1. **Hopotsa baithuti ka mosebetsi wa ho ngola:** Nako eo ke neng ke hloka thuso
2. **Tsebisa lenane la tekolo la ho hlaola diphoso**
 - a. Ere, kajeno re tla lokisa diphoso mosebetsing wa ho ngola re sebedisa lenane la tekolo:
 - Dipolelo/diratswana: Ngola diratswana tse nang le bonyane dipolelo tse nne mme seratswana ka seng se be le sehlooho sa sona.
 - DMTP: Leetsi, kapa lentswe le bontshang ketso, le bontsha hore ketso ke hona e tlo etsahala.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho lokisa diphoso.**
 - a. Ngola polelo e nang le phoso letlapeng.
4. **Bontsha baithuti hore ba lokisa phoso jwang.**
5. **Laela baithuti ho re ba bale ebe ba lokise diphoso tsa ho ngola ha bona.**
 - a. Ere, jwale ke nako ya hore le bale ebe le lokisa diphoso tsa ho ngola ha lona.
 - b. Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ba sokolang ho bala le ho hlaola diphoso tsa bona.
6. **Fana ka mosebetsi wa ho ngola o bukeng ya DBE.**
 - a. Ha baithuti ba ntse ba qetella ho lokisa diphoso tsa ho ngola ha bona, hlalosa hore ba sebeletse bukeng ya DBE.
 - b. Laela baithuti ho phethela mosebetsi:
 - Bukeng ya DBE leqepheng la: 55
 - Phethela mosebetsi wa 'Ha re Ngole' o tlase leqepheng. Etsa papatso ya phoofolo ya hae e lahlehileng. Tlatsa dikgeo ho qetella papatso. Ebe o taka setshwantsho setshwantsho se bontshang phoofolo eo e jwang.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Sebetsa le dihlopha tsa 9&10

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso

Dipadiso
tsa Mohato
(NHLRP ha
e a fana ka
tsona)

1. **Hlophisetsa baithuti mosebetsi wa Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha.**
 - a. Netefatsa hore baithuti ba tseba sehlopha sa bona sa ho bala.
 - b. Dudisa baithuti ka bobedi ba tshwere Dipadiso, dibuka tsa ho ngolla le dipensele.
 - c. Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa Padiso leqepheng la 64.
2. **Sheba mosebetsi ya Padiso ya letsatsi le baithuti**
Hopotsa baithuti ba etseng ho phethela mosebetsi ka mong.
3. **Bitsa Sehlopha sa 9 se tle sebakeng seo o etsetsang ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha ho sona.**
 - a. Dudisa baithuti ba kgutsitse ka dibuka tsa Padiso.
 - b. Bitsa baithuti ka bonngwe ho bala medumo.
 - c. Bitsa baithuti ka bonngwe ho phethela mosebetsi ya ho dikhouda.
 - d. Bitsa moithuti ka mong ho bala mantswe kapa seratswana sa mosebetsi wa beke e fetileng.
 - e. Ngola mabitso a baithuti ba hlohang tshehetso.
 - f. Ngola medumo eo thuto ya yona e hlohang ho matlafatswa.
4. **Tshebediso ya Dipadiso tsa Mohato**
 - a. Abela dihlopha dibuka tsa padiso tse teng. (Padiso tsa Mohato)
 - b. Mamela moithuti ka mong ha a balla hodimo ho tswa Padisong.
 - c. Ebang ho ikamahanya le melawana ya sekolo, baithuti ba ka ya hae ka Dipadiso tsa Mohato.
5. **Bolella Sehlopha sa 9 se kgutlele ditulong tsa sona, mme o bitse Sehlopha sa 10.**

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mkgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhoko le
letlapa la ho
ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
 - a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
 - b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
 - c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
 - d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
 - e. Baithutwana ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
 - f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
 - g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'ho' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. Ngola medumo e 7 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
 - a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
 - b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
 - c. Na o sebedisitse medumo e 7 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 7 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Mongolo: Bontshahatsa ho phatlalatsa sengolwa sa hao

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Mohlala wa
Titjhere:
mosebetsi wa
ho ngola

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Pele o qala ka dithuto, lokisa letlapa bakeng sa thuto ena.**
 - a. Kgetha o mong wa mosebetsi ya ho ngola e entsweng kotareng. Taka mme o ngole mohlala wa mosebetsi oo letlapeng.
 - b. Kenyelletsa phoso ya DMTP ya kotareng eo jwaloka ha: Tlhaku e qalang polelo e le tlhaku e nyenyane.
2. **Tsebisa baithuti ka ho phatlalatsa.**
 - a. Ere: Bekeng ena re tla phatlalatsa karolo ya sengolwa sa rona eo re e ngotseng kotareng ena.
 - b. Ere: Ha re phatlalatsa sengolwa sa rona, re se lokisetsa ho se abelana le batho ba bang. Re kgetha mosebetsi wa rona o motle ka ho fetisisa, o hlakileng, ho o abelana le ba bang hore ba o bale mme o ba natefele.
 - c. Supa moralo wa hao letlapeng. Hlalosa hore ke mosebetsi wa ho ngola o kgethilweng ho phatlalatswa.
3. **Bontshahatsa mosebetsi wa ho phatlalatsa letlapeng.**
 - a. Taka mme o ngole sengolwa sa hao letlapeng hape. Etsa sena ka makgethe mme o kenyelletse dintlha tse ding.
 - b. Balla mongolo wa moralo wa hao hodimo.
 - c. Supa phoso eo o e entseng ya DMTP. Ere: Ke entse phoso. Tlhaku ya pele ya polelo, ha e kgolo. Nka lokisa tsena ha ke phatlalatsa.
 - d. Ngola polelo hape ka makgethe.
 - e. Supa DMTP e lokisitsweng: Tlhaku ya pele ya polelo e kgolo

Padisommoho: Bontshahatsa ho phatlalatsa sengolwa sa hao

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Mohlala wa
Titjhere:
mosebetsi wa
ho ngola

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhoko le
letlapa la ho
ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
 - a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
 - b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
 - c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
 - d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
 - e. Baithutwana ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
 - f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
 - g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'ho' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. Ngola medumo e 8 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
 - a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
 - b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
 - c. Na o sebedisitse medumo e 8 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 8 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Mongolo: Baithutwana ba inahane mme ba kgethe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dibuka tsa
baithuti tsa
ho ngolla
Maqephe a
A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Pele o qala ka dithuto, hlophisa moralo o phatlaladitsweng leqepheng.**
 - a. Kopollela setshwantsho le sengolwa sa hao tse phatlaladitsweng pampiring ho bontsha baithuti
 - b. Etsa bonnete ba hore o boloka moralo wa hao o phatlaladitsweng hore o tle o o sebedise bakeng sa thuto ya ho nehelana.
2. **Laela baithuti ho nahane ka dingolwa tsa bona tsa kotara.**
 - a. Fa baithuti nako ya ho bala dingolwa tsa bona tsa kotara.
 - b. Botsa: Ke mosebetsi ofe wa hao o o ratileng ka ho fetisisa kotareng ena?
 - c. Kopa baithuti ba mmalwa ho abelana mosebetsi wa bona oo ba o ratileng ka ho fetisisa kotareng.
3. **Laela baithuti ho kgetha karolo ya sengolwa eo ba tla e phatlalatsa.**
 - a. Botsa: Ke karolo efe ya sengolwa eo o tla e phatlalatsa kotareng ena?
 - b. Fa baithuti nako ya ho kgetha sengolwa seo ba tla se phatlalatsa.
 - c. Laela baithuti ho bolella metswalle ya bona ka mosebetsi wa ho ngola oo ba tla o phatlalatsa.
4. **Laela baithuti ho phatlalatsa leqepheng le le leng hore mosebetsi wa bona o kgone ho pepeswa.**
 - a. Ere: Ha re phatlalatsa ha re ngolle dibukeng tsa rona jwaloka tlwaelo. Re ngolla leqepheng hore re kgone ho abelana mosebetsi wa rona ha bobebe.
 - b. Bontsha baithuti mohlala wa hao wa mosebetsi o phatlaladitsweng leqepheng.
 - c. Fana ka dipampiri bakeng sa ho phatlalatsa.
5. **Laela baithuti hore ba qale ho phatlalatsa.**
 - a. Ere: Jwale phatlalatsa mosebetsi wa hao. Hopola ho o ngola ka makgethe, le ka ho hlaka hore o lokele ho abelanwa le batho ba bang.

Padisommoho: Baithutwana ba inahane mme ba kgethe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dibuka tsa
baithuti tsa
ho ngolla
Maqephe a
A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaello tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhoko le
letlapa la ho
ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
 - a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
 - b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
 - c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
 - d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
 - e. Baithutwana ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
 - f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
 - g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'ho' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. Ngola medumo e 9 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
 - a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
 - b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
 - c. Na o sebedisitse medumo e 9 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 9 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Mongolo: Baithutwana ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dibuka tsa
baithuti tsa
ho ngolla
Maqephe a
A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tsebisa baithuti ho phatlalatsa hape.**
 - a. Ere: Kajeno re tla qetella ho phatlalatsa karolo ya sengolwa sa rona.
 - b. Ere: Ha re phatlalatsa sengolwa sa rona, re se lokisetsa ho se abelana le batho ba bang. Re kgetha mosebetsi wa rona o motle ka ho fetisisa, o hlakileng, ho o abelana le ba bang hore ba o bale mme o ba natefele.
2. **Laela baithuti ho tswela pele ka ho phatlalatsa.**
 - a. Ere: Tswela pele ho phatlalatsa mosebetsi wa hao wa maobane. Hopola hore o be makgethe, mme o hlake hore o ka abelanwa le batho ba bang.
3. **Tsamatsamaya ka phaposing mme o thuse baithuti ka bonngwe.**
 - a. Thusa baithuti ba fokolang ho kgetha le ho phatlalatsa karolo ya sengolwa sa bona.

Padisommoho: Baithutwana ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Dibuka tsa
baithuti tsa
ho ngolla
Maqephe a
A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Ngola: Baithutwana ba phatlalatsa dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Dibuka tsa
baithuti tsa
ho ngolla
Maqephe a
A4

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Tswelopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. Ngola medumo e 10 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
 - a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
 - b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
 - c. Na o sebedisitse medumo e 10 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 10 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Mongolo: Bontshahatsa ho nehelana ka mosebetsi wa hao

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlalisa dingolwa tsa bona.

1. Tsebisa baithuti ka ho nehelana.

- Ere: Bekeng ena re tla nehelana ka mosebetsi wa rona oo re o phatlaladitseng.
- Ere: Ha re nehelana ka sengolwa sa rona, re se abelana le batho ba bang. Re hlalosa setshwantsho sa rona, mme re bale sengolwa. Re buela hodimo ka ho hlaka hore re utlwahale.
- Ere: Ha re qetile ho bua, re ka tsamatsamaya ka phaposing ho bontsha bana ba bang setshwantsho sa rona.
- Ere: Ha baithuti ba bang ba nehelana, re mamela ka hloko. Re ba mosa, mme re opa diatla ha a qetile.

2. Bontshahatsa mosebetsi wa ho nehelana ho baithuti

- Phahamisa o bontshe moralo wa hao o phatlaladitsweng hore bohle ba o bone.
- Hlalosa setshwantsho sa hao ka bokgutshwanyane mme o bale sengolwa. Bontshahatsa ho buela hodimo ka ho hlaka hore bohle ba utlwe.
- Laela baithuti ho o opela diatla ha o qetile.

3. Tsamatsamaya ka phaposing o bontshe bohle setshwantsho sa hao.

4. Laela baithuti ho itokisetsa ho nehelana.

- Ere: Nahana ka polelo e hlalosing setshwantsho sa hao mme o itlwaetse ho bala sengolwa sa hao.

5. Fa baithuti metsotso e mmalwa ho nahana le ho bala.

6. Laela baithuti ho nehelana le motswalle.

- Laela baithuti ho hlalosa setshwantsho sa bona le ho balla motswalle sengolwa sa bona.

Padisommoho: Bontshahatsa ho nehelana ka mosebetsi wa hao

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Ntshetsopele ya thuto e fetileng.

Ho Ngola: Bontshahatsa ho nehelana ka mosebetsi wa hao

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

Ntshetsopele ya thuto e fetileng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaello tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala papadi ya tlotlontswe: Tshwantshisa kapa Taka

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Tjhoko le
letlapa la ho
ngolla

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore ba tlo boeletsa tlotlontswe eo ba e thutileng yona kotareng ena.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
 - a. Re tlo bapala 'Tshwantshisa kapa Taka'.
 - b. Ke tla kgetha moithuti ho ba 'yena ya bapalang'.
 - c. Moithuti o tla ka pele mme ke mo sebele lentswe ka tsebeng ya hae.
 - d. Moithuti o lokela ho tshwantshisa kapa ho taka setshwantsho sa lentswe letlapeng.
 - e. Baithutwana ba bang ka phaposing ba tlameha ho phahamisa matsoho ho lepa lentswe.
 - f. Moithuti eo e leng 'yena ya bapalang' a kope bathuti ba bang ho araba.
 - g. Moithuti ya arabang ka nepo e ba 'yena ya bapalang'. O tla ka pele mme ke mo sebela lentswe ka tsebeng.
4. **Bitsa moithuti wa pele ho ba 'ho' ebe o qala papadi.**

Medumo: Ngola ditema tse dikhoudehang

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. Ngola medumo e 11 eo baithuti ba ithutileng yona kapa eo ba e boeleditseng letlapeng.
2. Hlalosetsa baithuti hore ba tla bapala papadi ya medumo ho ba thabisa.
3. Hlalosa hore ba tla ngola mantswe, dipolelo kapa pale ba sebedisa medumo eo FEELA.
4. Etsa mohlala wa polelo e le nngwe e kgutshwane ebe o e ngola letlapeng (kapa ngola mantswe ha o sa kgone ho ngola polelo.)
5. Kopa baithuti ho lekola hore mantswe kapa polelo ya hao e nepahetse:
 - a. Na e qala ka tlhaku e kgolo?
 - b. Na e fella ka kgutlo, letshwao la potso kapa la makalo?
 - c. Na o sebedisitse medumo e 11 feela e letlapeng?
6. Kamora moo, fa baithuti metsotso e mmalwa ho ngola mantswe kapa dipolelo.
7. Bolella baithuti ho fapanyetsana ka dibuka ho hlahloba mesebetsi ya bona.
8. Bitsa baithuti ba nepileng mantswe le dipolelo tse ngata ho balla mosebetsi wa bona hodimo.
9. Ha ba ntse ba bala, ngola mantswe kapa dipolelo letlapeng.
10. Lekodisisa ho etsa bonnete ba hore ba sebedisitse medumo e 11 feela.
11. Rorisa baithuti bohle bakeng sa matsapa a bona.

Padisommoho: Baithutwana ba nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tsebisa baithuti ho nehelana hape.**
 - a. Ere: Hopolang hore bekeng ena re tla nehelana ka sengolwa sa rona se phatlaladitsweng.
 - b. Ere: Ha re nehelana ka sengolwa sa rona, re se abelana le batho ba bang. Re hlalosa setshwantsho sa rona, mme re bale sengolwa. Re buela hodimo ka ho hlaka hore re utlwahale.
 - c. Ere: Ha re qetile ho bua, re ka tsamatsamaya ka phaposing ho bontsha bana ba bang setshwantsho sa rona.
2. **Ere: Ha baithuti ba bang ba nehelana, re mamela ka hloko. Re ba mosa, mme re opa diatla ha a qetile.**
3. **Bitsa baithuti hore ba nehelane le phaposi.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
 - d. Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.

Ho Ngola: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 20

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
mosebetsi wa
ho ngola

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo le maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
 - a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
 - b. Ke tla bua lentswe.
 - c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
 - d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
 - e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
 - f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Hlana ya
ho bapala,
plastisini,
dikraelana
tsa dibotlolo,
ulu, pasta, j.j.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2-4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Padisommoho: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo le maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
 - a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
 - b. Ke tla bua lentswe.
 - c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
 - d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
 - e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
 - f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Hlana ya
ho bapala,
plastisini,
dikraelana
tsa dibotlolo,
ulu, pasta, j.j.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2-4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Padisommoho: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo le maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
 - a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
 - b. Ke tla bua lentswe.
 - c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
 - d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
 - e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
 - f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Hlana ya
ho bapala,
plastisini,
dikwaelana
tse dibotlolo,
ulu, pasta, j.j.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2-4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Padisommoho: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Ho Ngola: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e
20

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Hlana ya
ho bapala,
plastisini,
dikwaelana
tsa dibotlolo,
ulu, pasta, j.j.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2–4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Mongolo: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebiso.**

Padisommoho: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Ho Ngola: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 20

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

Ho Mamela le ho Bua: Bapala dipapadi tsa tlotlontswe: Lebitso kapa leetsi?

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Ha ho
disebediswa
tse
hlokahalang

1. **Etsa lenane la tlotlontswe eo mantswe e leng mabitso kapa maetsi.**
2. **Bolella baithuti hore mabitso ke mareo le maetsi ke mantswe a bontshang ketso.**
3. **Fa baithuti ditaelo tse latelang:**
 - a. Re tlo bapala 'lebitso kapa leetsi'.
 - b. Ke tla bua lentswe.
 - c. Ha e le lebitso phahamisa monwana o le mong.
 - d. Ha e le lebitso phahamisa a mabedi.
 - e. Ebe le sebetsa ka bobedi ho etsa polelo ka lentswe, ho bontsha seo le se bolelang.
 - f. Ke tla bitsa bobedi bona ho bua polelo ya bona.
4. **Bua lentswe la pele o qale ho bapala papadi.**

Medumo: Bopa o pepese mantswe

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Hlana ya
ho bapala,
plastisini,
dikraelana
tsa dibotlolo,
ulu, pasta, j.j.

1. Eya sebakeng se bulehileng.
2. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho sebeletsa.
3. Bontsha baithuti sebaka sa bona sa ho pepesa.
4. Arola baithuti ka dihlotshwana tsa 2-4.
5. Fana ka disebediswa tse teng sehlotshwaneng ka seng.
6. Bolella sehlotshwana ka seng ho nahana ka lentswe leo ba ka le ngolang.
7. Kamora moo, bolella baithuti ho re ba bope lentswe leo ka disebediswa.
8. Ha dihlotshwana di bopile lentswe la sona, di le behe sebakeng sa ho bontsha.
9. Dumella baithuti ho tsamatsamaya mme ba bale mantswe a baithuti ba bang.
10. Leboha baithuti o ba bolelle hore ba hlwekise.

Padisommoho: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Ho Ngola: Baithutwana ba tswela pele ho nehelana ka dingolwa tsa bona

NAKO:
Metsotso e 20

DISEBE-
DISWA:
Baithutwana
ba
phatlalatsa
dingolwa tsa
bona

Sebedisa nako ena e le ya hore baithuti ba phatlalatse le ho hlahisa dingolwa tsa bona.

1. **Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla nehelana.**
 - a. Bitsetsa baithuti ka pele ka phaposing ho tla nehelana.
 - b. Fa moithuti ka mong metsotso e 1–2 ho hlalosa setshwantsho le ho bala sengolwa sa hae.
 - c. Ha ba qetile ba tsamatsamaye ho bontsha baithuti ba bang setshwantsho sa bona.
2. **Ha baithuti ba ntse ba nehelana, etsa bonnete ba hore ba bang ba mametse ka hloko. Ba hopotse ho opela moithuti ka mong ya nehelaneng diatla.**
3. **Pepesa mosebetsi ohle wa baithuti o phatlaladitsweng bukeng ya ka phaposing kapa letlapeng la ditsebis.**

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha: Etsa Teko ya ho Bala ka Molomo ka Bokgeleke

NAKO:
Metsotso e
30

DISEBE-
DISWA:
Padiso
Buka ya
Tekanyetso

1. **Dudisa sehlotshwana ka Dipadiso tsa bona.**
 - a. Bolella baithuti hore ba bule dipadiso tsa bona leqepheng la pele.
 - b. Bolella baithuti hore ba sebetse le metswalle ya bona.
 - c. Bolella baithuti hore ba etse bonnete ba hore ba kgona ho bala medumo yohle.
 - d. Bolella baithuti hore ba fapanyetsane ka ho bala mantswe ohle le sengolwa hape.
2. **Bitsa baithuti ka bonngwe ho hlahloba ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB).**
 - a. Sebedisa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - b. Latela ditaelo tsa diteko tsa ho bala ka molomo ka bokgeleke (BHB) tse Bukaneng ya Tekanyetso.
 - c. Rekota sephetho sa moithuti ka mong.
 - d. Sebedisa diphetho tsena ho ntjhafatsa dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
 - e. Sebedisa diphetho tsena ho ela hloko ditlhoko tsa tokiso kotareng e latelang.

Qetelo ya letsatsi: Ho Balla Hodimo

NAKO:
Metsotso e 15

DISEBE-
DISWA:
Disebediswa
tsa titjhere

- Sebedisa disebediswa tsa hao: Dibuka tse Kgolo, Pokello ya Dipale le Dibuka tsa dipale tse loketseng.
- Sebedisa nako ena ho bontshahatsa ho bala ka thello le maikutlo.
- Mosebetsi ona o thusa baithuti ho ntshetsa pele lerato la dipale le ho bala.
- E aha le tlotlontswe ya bona, tsebo eo ba nang le yona le ho nahana ka mokgwa o sebetsang. Tsena tsohle di bohlokwa bakeng sa bokgoni ba kutlwisiso.

